

**UCHWAŁA NR XXII/191/04
RADY MIASTA RAWA MAZOWIECKA
z dnia 9 listopada 2004 r.**

w sprawie przyjęcia Planu Rozwoju Lokalnego miasta Rawa Mazowiecka

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806 z 2003 roku Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, z 2004 roku Nr 102, poz. 1055 i Nr 116, poz. 1203) **Rada Miasta Rawa Mazowiecka uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Plan Rozwoju Lokalnego miasta Rawa Mazowiecka stanowiący załącznik do uchwały.

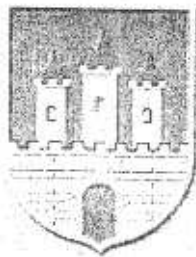
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

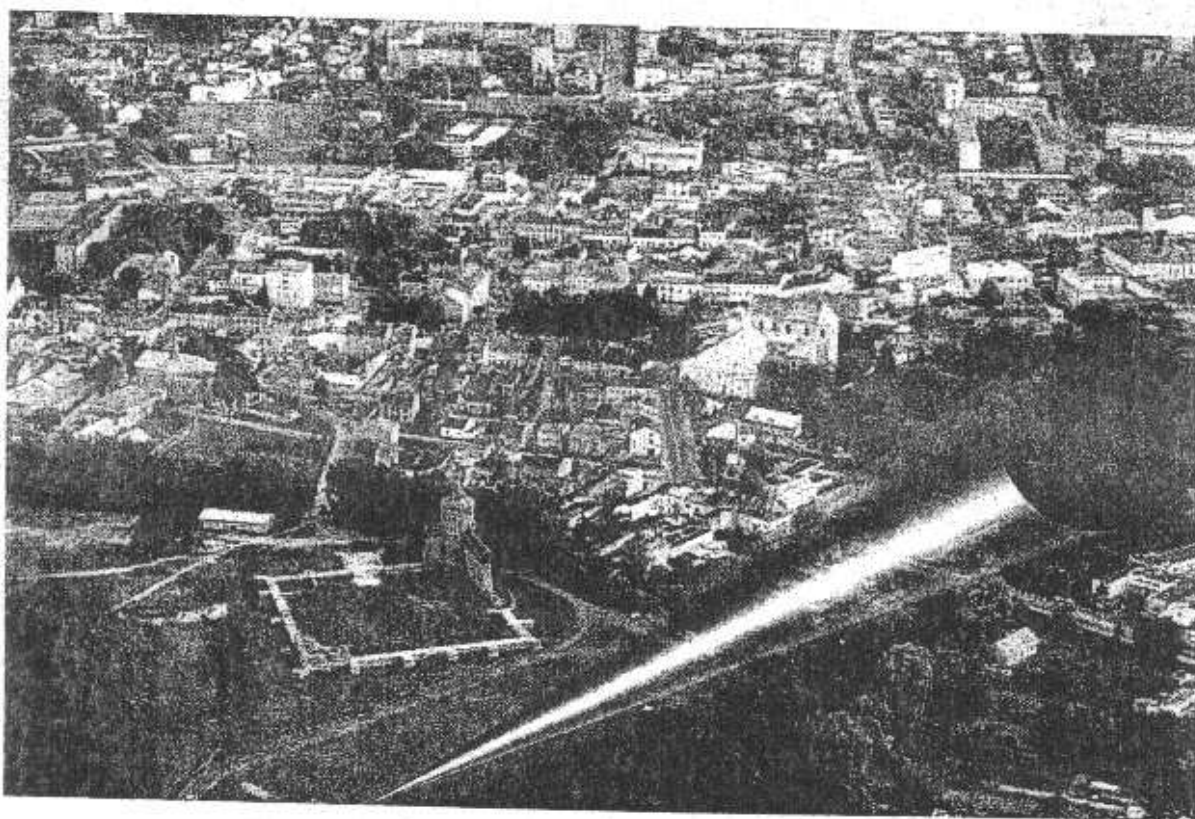

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIASTA RAWA MAZOWIECKA

Wojciech Skoczek
Wojciech Skoczek

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA RAWA MAZOWIECKA

Opracowany przez:

EKO-GEO Consulting Marek Biłyk
ul. Leszczyńskiego 6, 20-069 Lublin
tel/fax (0-81) 532-80-74; (0-81) 532-77-32
e-mail: info@ekogeo.com.pl,
www.ekogeo.com.pl

Lublin, październik 2004 r.

SPIS TREŚCI

I	WSTĘP	4
II	OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	7
III	AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PLANU	8
III.1	POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, LUDNOŚĆ	8
III.2	ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	10
III.2.1	<i>Rezerwat wodny Rawka</i>	10
III.2.2	<i>Pomniki przyrody</i>	12
III.2.3	<i>Lasy</i>	12
III.2.4	<i>Zasoby naturalne</i>	12
III.3	TURYSTYKA	12
III.4	ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	15
III.4.1	<i>Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego</i>	15
III.4.2	<i>Infrastruktura techniczna</i>	16
III.4.2.1	System komunikacji	16
III.4.2.2	Gospodarka wodno – ściekowa	18
III.4.2.2.1	Sieć wodociągowa i ujęcia wody	18
III.4.2.2.2	Sieć kanalizacyjna i oczyszczalnia ścieków	20
III.4.2.3	Gospodarka energetyczna	22
III.4.2.3.1	Zaopatrzenie w energię elektryczną	22
III.4.2.3.2	Zaopatrzenie w gaz	23
III.4.2.3.3	Zaopatrzenie w ciepło	23
III.4.2.4	Gospodarka odpadami	25
III.4.3	<i>Strefy przemysłowe</i>	26
III.4.4	<i>Własność nieruchomości</i>	29
III.4.5	<i>Obiekty dziedzictwa kulturowego</i>	30
III.4.6	<i>Identyfikacja problemów</i>	31
III.5	GOSPODARKA	33
III.5.1	<i>Główni pracodawcy</i>	33
III.5.2	<i>Struktura podstawowych branż na terenie miasta</i>	34
III.5.3	<i>Ilość osób zatrudnionych w danych sektorach</i>	35

III.5.4	Warunki działalności na terenie specjalnych stref ekonomicznych	36
III.5.5	Podsumowanie	38
III.6	SFERA SPOŁECZNA	38
III.6.1	Sytuacja demograficzna i społeczna terenu	38
III.6.2	Warunki i jakość życia mieszkańców	40
III.6.3	Rynek pracy.....	44
III.6.4	Identyfikacja problemów.....	46
IV	ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA DANYM OBSZARZE	48
IV.1	LISTA ZADAŃ.....	48
V	REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW	52
V.1	PLANOWANE PROJEKTY I/LUB ZADANIA INWESTYCYJNE W OKRESIE 2004-2008	52
V.2	PLANOWANE PROJEKTY I/LUB ZADANIA INWESTYCYJNE W NASTĘPNYCH LATACH – PROJEKTY DŁUGOTERMINOWE.....	53
VI	POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE MIASTA.....	54
VII	OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO.....	55
VIII	PLAN FINANSOWY NA LATA 2004 – 2006 I NA NASTĘPNE PLANOWANE LATA (FAKULTATYWNIE).....	58
IX	SYSTEM WDRAŻANIA.....	59
X	SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	60
X.1	SYSTEM MONITOROWANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	60
X.2	SPOSOBY OCENY PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	62
X.3	SPOSOBY INICJOWANIA WSPÓŁPRACY POMIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, PRYWATNYM I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	62
X.4	PUBLIC RELATIONS PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	63

I Wstęp

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej stwarza dla kraju ogromne perspektywy wszechstronnego rozwoju. Uzyskana pomoc strukturalna przyniesie istotny wzrost możliwości rozbudowy infrastruktury oraz likwidacji wieloletnich zapóźnień rozwojowych na szczeblu regionalnym i lokalnym. Jednym z dokumentów, które określają priorytety i kierunki polityki regionalnej Polski w pierwszym okresie członkostwa jest Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego. Program ma w zamierzeniach posłużyć realizacji Narodowego Planu Rozwoju/Podstaw Wsparcia Wspólnoty na lata 2004-2006. ZPORR realizował będzie oś piątą Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006, przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 14 stycznia 2003 r. pn. „Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów” oraz oś czwartą Podstaw Wsparcia Wspólnoty pn. „Poprawa Warunków dla rozwoju regionalnego, w tym dla rozwoju obszarów wiejskich”. Celem ZPORR jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską¹. Osiągnięcie celu odbywać się będzie poprzez realizację priorytetów i działań ZPORR.

Program podzielono funkcjonalnie na 4 Priorytety, w których wyodrębniono dodatkowo listę Działań i Poddziałań. Priorytet 3 ZPORR pn. „Rozwój lokalny” zorientowany jest na pomoc obszarom kraju zagrożonym marginalizacją. Celem Priorytetu jest umożliwienie obszarom wiejskim, małym miastom, obszarom podlegającym restrukturyzacji oraz poprzemysłowym i powojсковym włączenie się w procesy rozwojowe Polski i Europy. Priorytet podzielono zasadniczo na 5 Działań. Możliwość skorzystania ze środków finansowych funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, przeznaczonych na realizację Działania 3.1 pn. „Obszary wiejskie” oraz Działania 3.2 pn. „Obszary podlegające restrukturyzacji” w ramach Priorytetu 3 ZPORR, warunkowana jest posiadaniem przez miasto ubiegające się o środki uchwalonego przez Radę Miasta Planu Rozwoju Lokalnego.

¹ UZPORR – Dokument przyjęty przez Komitet Monitorujący ZPORR w dniu 16 kwietnia 2004 r. oraz Zespół Przygotowawczy Komitetu Integracji Europejskiej w dniu 20 kwietnia 2004 r.

Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem nadrzędnym, wytyczającym kierunki rozwoju Miasta w kontekście absorpcji środków z funduszy unijnych w ramach ZPORR w zakresie objętym w/w działaniami.

Działania 3.1 i 3.2 pozwalają na współfinansowanie przez Unię Europejską projektów inwestycyjnych z zakresu:

- ⇒ budowy lub modernizacji urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków;
- ⇒ budowy lub modernizacji urządzeń zaopatrzenia w wodę i poboru wody;
- ⇒ wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- ⇒ poprawy jakości powietrza;
- ⇒ gospodarki odpadami;
- ⇒ przeciwdziałania powodziom;
- ⇒ budowy lub modernizacji dróg gminnych i powiatowych o znaczeniu lokalnym;
- ⇒ kompleksowego uzbrojenia terenu pod inwestycje;
- ⇒ budowy lub modernizacji lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej;

Realizacja w/w projektów będzie miała wpływ na zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej obszaru objętego projektem oraz stworzy warunki dla wzrostu zatrudnienia.

Miasto Rawa Mazowiecka uprawnione jest do korzystania z pomocy finansowej udzielanej w ramach Działania 3.1 ZPORR, a także jest uprawnione do pozyskiwania środków z Działania 3.2 (powiat rawski został włączony do listy powiatów spełniających kryteria stawiane „obszaro**m** podlegającym restrukturyzacji”, współfinansowanych w ramach Działania 3.2). Głównym celem w/w Działa**n** jest przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i ekonomicznej obszarów wiejskich i małych miast do 20 tys. mieszkańców oraz obszarów restrukturyzowanych.

Plan Rozwoju Lokalnego skupia wszystkie projekty, jakie w perspektywie okresu programowania 2004 – 2006 miasto zamierza realizować na swoim terenie zgodnie z założeniami Narodowego Planu Rozwoju, Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, Strategii Rozwoju Województwa oraz Strategii Rozwoju Miasta.

W strukturze Planu Rozwoju Lokalnego wstępnie wyodrębnić można dwie części. Pierwsza zawiera diagnozę prospektywną, która jest jednocześnie próbą diagnozy problemów w istniejącym stanie. Druga część formułuje dziedziny rozwojowe oraz listę projektów służących rozwojowi.

Hierarchia realizacji zadań sformułowana została w procesie uspołecznionych konsultacji, w których udział wzięli przedstawiciele społeczności lokalnej, konsultanci zewnętrzni – firma EKO-GEO Consulting oraz władze samorządowe.

Podstawową zasadą postępowania, jaką kierowano się przy pracy nad PRL było uzyskanie akceptacji społecznej dla przyjętych celów i zadań strategicznych. Zasada ta wymagała włączenia się do prac nad dokumentem przedstawicieli społeczności lokalnej reprezentujących różne środowiska i grupy interesów. Założono, że Plan ma wypracować formy i środki współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz rozwoju Miasta Rawa Mazowiecka oraz stymulować spójność między działaniami sektorowo-branżowymi tych podmiotów.

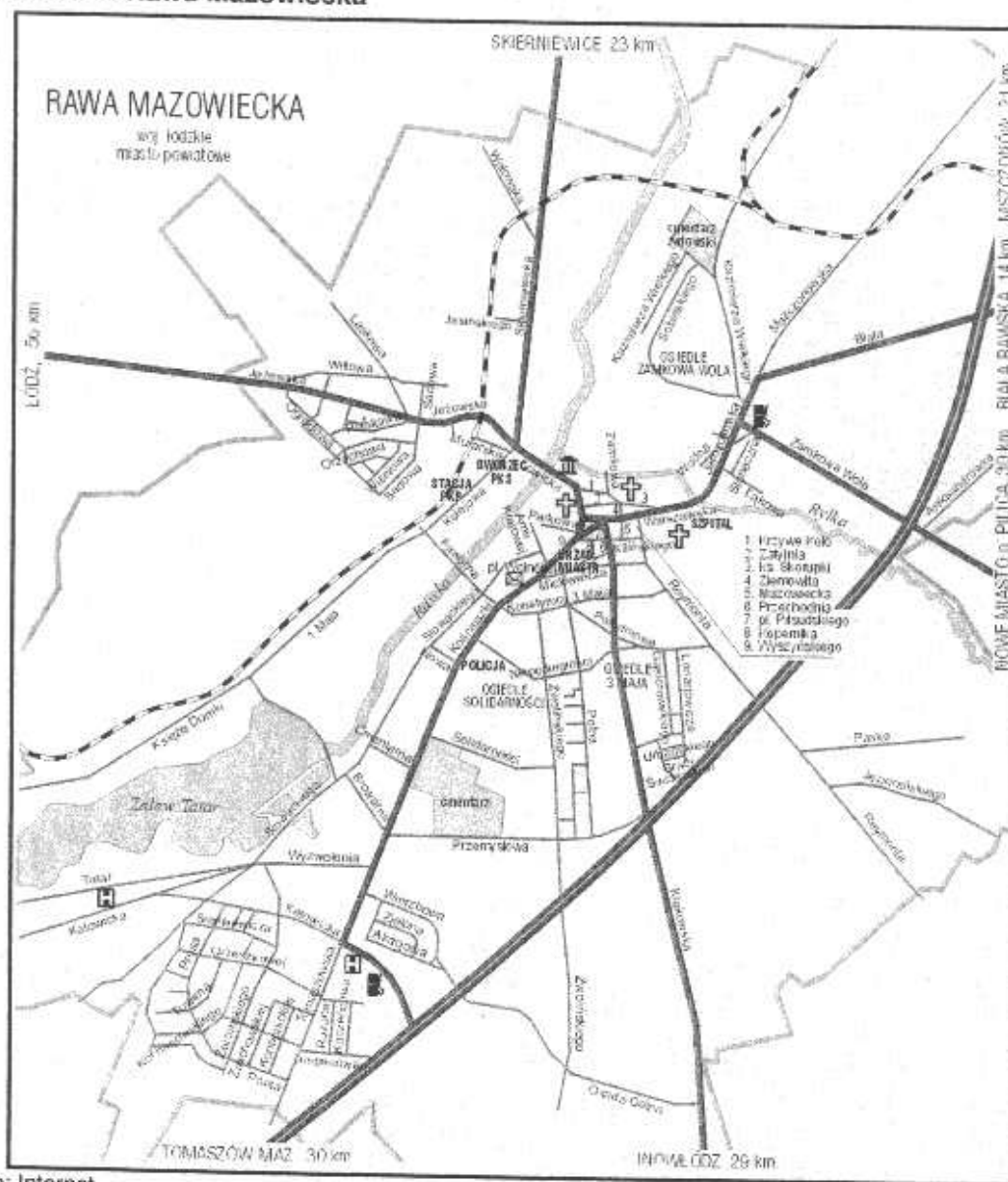
W procesie tworzenia Planu Rozwoju Lokalnego została opracowana lista projektów – zadań realizacyjnych, których wdrożenie daje Miastu Rawa Mazowiecka szansę szybkiego, efektywnego, a nade wszystko zrównoważonego rozwoju.

Wykorzystanie perspektyw, jakie otworzyły się przed Polską w związku z napływem środków finansowych w ramach funduszy strukturalnych, jest kolejnym zadaniem na drodze integracji europejskiej, ale przede wszystkim zobowiązaniem, z którego będą nas rozliczać następne pokolenia.

II Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Plan Rozwoju Lokalnego dotyczy terenu miasta Rawa Mazowiecka.

Rysunek II.1. Rawa Mazowiecka

Źródło: Internet

Czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego jest zbieżny z okresami programowania Unii Europejskiej. Przedstawiono zakres rzeczowy (zadania inwestycyjne) i plan finansowy na pierwszy okres programowania Wspólnoty, tj. na lata 2004-2006.

W zarysie zostały przedstawione zadania na drugi okres planowania 2007-2013, jednakże ich prezentacja zakłada mniejszy stopień szczegółowości ze względu na długą perspektywę czasową.

III Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu

III.1 Położenie, powierzchnia, ludność

Miasto Rawa Mazowiecka (współrzędne geograficzne $20^{\circ}10' E$ $51^{\circ}45' N$), położone jest we wschodniej części województwa łódzkiego, na Wysoczyźnie Rawskiej, nad rzeką Rawką.

Rysunek III.1. Lokalizacja Rawy Mazowieckiej

Źródło: Materiały promocyjne miasta Rawa Mazowiecka

Miasto jest stolicą powiatu rawskiego, w skład którego wchodzi również następujące gminy: Cielądz, Biała Rawska, Rawa Mazowiecka, Regnów i Sadkowiec.

Rysunek III.2. Powiat rawski

Źródło: Opracowanie własne

Położenie Rawy Mazowieckiej jest bardzo korzystne ze względu na krzyżujące się w mieście szlaki komunikacyjne Warszawa – Wrocław – Praga oraz Warszawa – Łódź.

Rysunek III.3. Szlaki komunikacyjne przebiegające przez Rawę Mazowiecką

Źródło: Materiały promocyjne miasta Rawa Mazowiecka

Odległość do najbliższych dużych miast to:

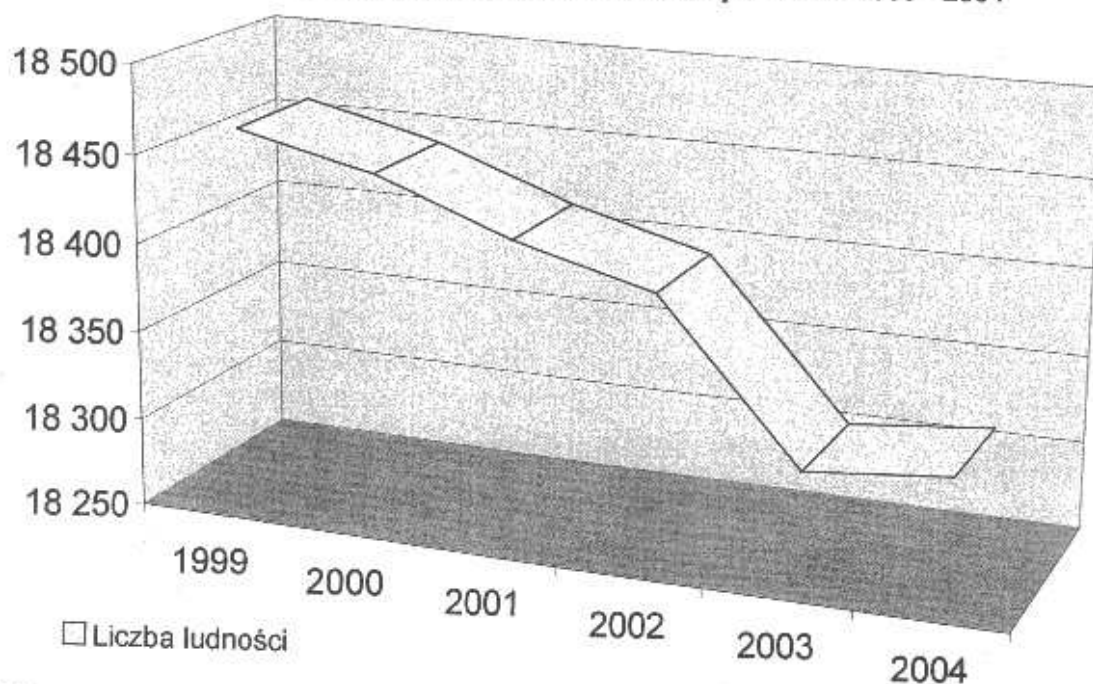
- Łódź - 54 km
- Warszawa - 77 km
- Tomaszów - 33 km
- Skierniewice - 25 km

Ze względu na centralne położenie Rawy Mazowieckiej z miasta można dojechać do wszystkich przejść granicznych z sąsiadującymi państwami, w czasie krótszym niż 8h. Miasto Rawa Mazowiecka leży również na trasie linii Rogowskiej Kolei Dojazdowej, która umożliwia transport towarów i przewóz osób. Linia kolejki przebiega wzdłuż granicy stref przemysłowych.

Powierzchnia miasta wynosi 1 386 ha, przy czym grunty orne zajmują 140 ha, łąki 63 ha, pastwiska 54 ha. Procentowy udział powierzchni użytków rolnych w stosunku do powierzchni gminy wynosi 18,54%.

Liczba ludności zamieszkującej Rawę Mazowiecką w 2003 r. wyniosła 18.307 osób, gęstość zaludnienia w 2003 r. wynosiła 1.339 osób na km². Dane na temat liczby mieszkańców Rawy Mazowieckiej w ostatnich latach zostały przedstawione na wykresie.

Tabela III.1. Liczba mieszkańców Rawy Mazowieckiej w latach 1999 - 2004

Źródło: UM Rawa Mazowiecka

Wg stanu na 30.09.2004 r. liczba ludności miasta Rawa Mazowiecka wynosi 18.315 osób.

III.2 Środowisko przyrodnicze

III.2.1 Rezerwat wodny Rawka

Cennym walorem przyrodniczym Rawy Mazowieckiej są rzeki – Rawka i Rylka. Większa z nich – Rawka stanowi malowniczy rezerwat przyrody, który wraz z otaczającą okolicą jest atrakcyjnym miejscem rekreacji. Wody Rawki tworzą 56-hektarowy zalew „Tatar”, gdzie poza częścią rekreacyjną znajduje się rezerwat z wysepkami zamieszkałymi przez liczne gatunki ptactwa wodnego.

Rysunek III.4. Rzeka Rawka, rezerwat przyrody

Źródło: Materiały promocyjne miasta Rawa Mazowiecka

Rezerwat wodny Rawka został utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. Rozciąga się na terenie gmin: Żelechlinek i Koluszki oraz Jeżów, Głuchów, Rawa Mazowiecka, Nowy Kawęczyn, Skierniewice, Bolimów i Nieborów, powierzchnia wynosi 487 ha. Na terenie miasta Rawa Mazowiecka rezerwat zajmuje powierzchnię 146,95 ha, w tym:

- 88,97 ha - wody,
- 51,65 ha – użytki rolne,
- 6,33 ha – lasy i zarośla.

Rezerwatem objęto rzekę Rawkę od jej źródeł do ujścia o długości 97 km, wraz z rozgałęzieniami koryta rzeki, starorzeczami, dolnymi odcinkami prawobrzeżnych dopływów: Krzemionki, Korabiewki, Rokity i Grabinki oraz przybrzeżnymi pasami terenu o szerokości 10 m. Celem ochrony jest zachowanie w naturalnym stanie typowej rzeki nizinnej średniej wielkości wraz z krajobrazem jej doliny oraz środowiska życia wielu rzadkich i chronionych roślin i zwierząt. Wzdłuż całej długości rzeki obserwuje się występowanie chronionych zwierząt: bobra i wydry. Bobry wprowadzono sztucznie w 1984 r. w ilości 12 sztuk. Wydra uznana jest za gatunek rzadki i zagrożony wyginięciem. Jest gatunkiem chronionym w większości krajów Europy, w Polsce podlega ochronie łowieckiej i jako rzadki gatunek wymieniana jest w czerwonej księdze zwierząt. Spośród całej sieci wodnej byłego województwa skierniewickiego wydry zasiedlają jedynie rzekę Rawkę. Brak wydr na pozostałych rzekach spowodowany był zanieczyszczeniem rzeki Bzury, która stanowi barierę dla

rozprzestrzeniania się tego gatunku. W obecnej chwili występowanie wydr na rzece Rawce jest zagrożone z powodu izolacji tej populacji.

III.2.2 Pomniki przyrody

Na terenie miasta Rawa Mazowiecka znajduje się 7 pomników przyrody, są to:

- 3 dęby szypułkowe (2 przy Pl. Piłsudskiego, 1 przy ul. Tomaszowskiej),
- 3 wiązy szypułkowe (1 przy ul. Reymonta, 2 przy ul. Mickiewicza),
- 1 klon jawor (przy ul. Tomaszowskiej),

o obwodach od 230 do 355 cm i wysokości od 16 do 22 m. Drzewa te przetrwały około 100 lat i stanowią dużą wartość historyczną i krajobrazową.

III.2.3 Lasy

W granicach administracyjnych miasta ok. 31 ha stanowią lasy (dane na koniec 1999 roku), w tym 12 ha to lasy państwowe, a 19 ha lasy prywatne. Powierzchnia lasów stanowi 2,05% ogólnej powierzchni miasta. Zgodnie ze strategią rozwoju powiatu rawskiego na lata 2001 – 2006, planowana powierzchnia zalesień miasta Rawa Mazowiecka na ten okres czasu wynosi 6 ha.

III.2.4 Zasoby naturalne

Występujące na terenie powiatu rawskiego i miasta Rawa Mazowiecka surowce mineralne to głównie utwory czwartorzędowe, takie jak gliny zwałowe, piaski, iły przykrywające grubą warstwą jurajskie wapienie i margle.

III.3 Turystyka

Zdecydowanie największą atrakcją turystyczną Ziemi Rawskiej jest Ośrodek Sportu i Rekreacji im. Haliny Konopackiej w Rawie Mazowieckiej. Na cały kompleks OSiRu składają się m.in.: wielki zbiornik wodny-zalew „Tatar”, hala sportowa z siłownią oraz sauną, korty tenisowe, boisko do piłki ręcznej, przystań wodna z całym sprzętem pływającym, „Kraś Myśliwski”, las z alejkami oraz liczne bary i puby.

Rysunek III.5. Zalew Tatar oraz Ośrodek Sportu i Rekreacji - widok z lotu ptaka

Źródło: Materiały promocyjne miasta Rawa Mazowiecka

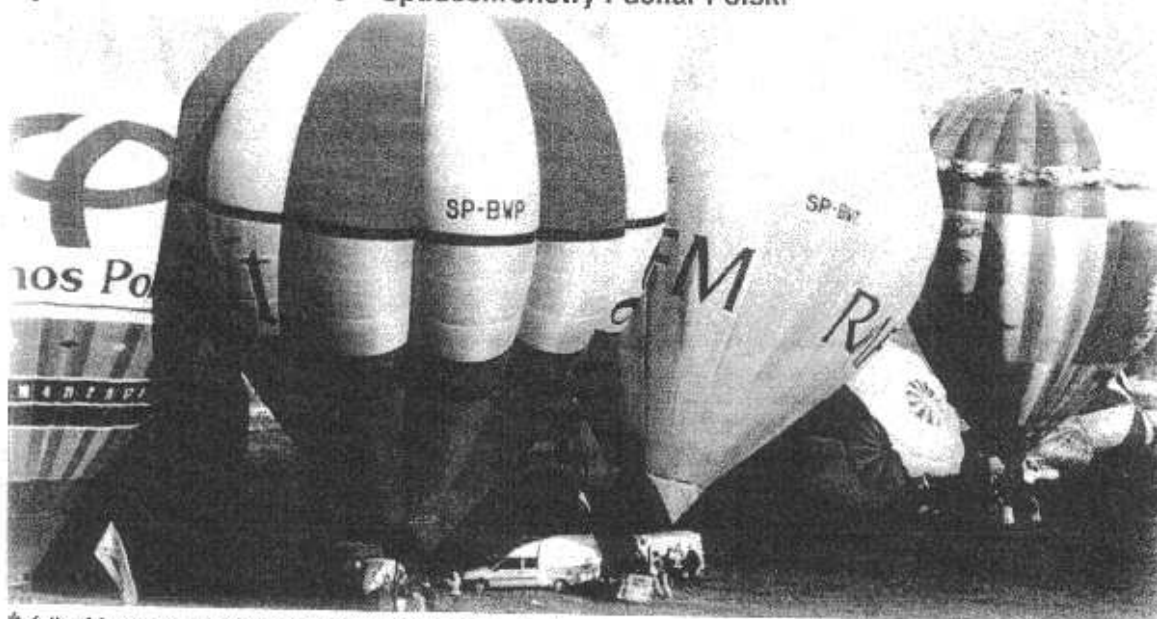
W okolicy zalewu funkcjonuje hotel z prawie dwustu miejscami noclegowymi, restauracją i stołówką.

W ciągu roku w Rawie Mazowieckiej odbywa się szereg imprez, które urozmaicają życie mieszkańców i gości. Zdecydowanie najważniejszym wydarzeniem kulturalno-rozrywkowym, a zarazem wielkim świętem miasta jest „Noc Bluesowa”. Festiwal ten ma już swoją kilkunastoletnią tradycję i jest uważany za najważniejszy plener bluesowy w Polsce centralnej, a na pewno jedyny, w którym o nagrody walczą zespoły z całej Europy. Na dwie wiosenne noce zjeżdżają do Rawy sympatycy bluesa z najdalszych nawet zakątków kraju, aby posłuchać i zobaczyć największe gwiazdy tej muzyki.

W sezonie letnim organizowane są obchody święta miasta - Dni Rawy Mazowieckiej. Na atmosferę tego święta składają się liczne festyny, koncerty, konkursy, zawody sportowo-rekreacyjne i najbardziej oblegane przez najmłodszych mieszkańców, choć nie tylko, wesołe miasteczko.

Na zakończenie wakacji odbywa się spektakularna Rawska Fiesta Balonowo-Spadochronowa. Konkurencje balonowe połączone ze skokami spadochronowymi odbywają się tylko w kilku miejscach w Europie, w tym w Rawie Mazowieckiej.

Rysunek III.6. Balonowo – Spadochronowy Puchar Polski

Źródło: Materiały promocyjne miasta Rawa Mazowiecka

Oprócz atrakcji związanych z walorami przyrodniczymi oraz organizowanymi w mieście imprezami kulturalno – sportowymi w Rawie Mazowieckiej występuje również wiele obiektów o charakterze zabytkowym, które stanowią atrakcję dla turystów. Jest to m.in. Zamek Książąt Mazowieckich wybudowany w latach 1355-1370 jako gród obronny oraz siedziba Książąt Mazowieckich. Obecnie w ośmiobocznej wieży prezentowane są ekspozycje o tematyce historyczno-archeologicznej.

Rysunek III.7 Zamek Książąt Mazowieckich w Rawie Mazowieckiej

Źródło: Strony internetowe Urzędu Miasta

Wśród pozostałych obiektów zabytkowych, stanowiących atrakcję turystyczną miasta wyróżnić można:

- zabytkową willę z 1930 roku przy ul. Łowickiej – siedziba muzeum Ziemi Rawskiej,
- grodzisko wczesnośredniowieczne z XIII wieku zwane „Anielską Górą”,
- park miejski usytuowany nad rzeką Rawką z I połowy XIX w – uznawany był za jeden z piękniejszych parków w stylu angielskim na terenie Księstwa Warszawskiego,
- neoklasycystyczny ratusz z I połowy XIX wieku (dziś siedziba władz miasta)
- późnobarokowy kościół wraz z budynkiem dawnego kolegium jezuickiego,
- Kościół oo. Pasjonistów z końca XVIII w. wraz z klasztorem,
- Kościół ewangelicko – augsburski i szpital Św. Ducha z II połowy XIV w. wpisany na listę dziedzictwa kulturowego UNESCO.

W ostatnich trzech latach można zauważyć niepokojący spadek liczby turystów odwiedzających Rawę Mazowiecką (o około 19% w ciągu ostatnich 3 lat). Ilość turystów zagranicznych zmniejszyła się w tym czasie o ok. 37%. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę osób korzystających z noclegów na terenie miasta. Liczba ta obejmuje jednak wszystkich korzystających z noclegów, nie tylko osoby przybywające do Rawy Mazowieckiej w celach turystycznych.

Tabela III.2 Liczba korzystających z noclegów w Rawie Mazowieckiej

Wyszczególnienie	2001	2002	2003
Korzystający z obiektów noclegowych w ciągu całego roku [osoba], w tym	8845	7400	7177
Turyści zagraniczni [osoba]	1526	1146	961

Źródło: Dane GUS – Bank danych regionalnych

III.4 Zagospodarowanie przestrzenne

III.4.1 Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Wszelkie inwestycje prowadzone na terenie miasta Rawa Mazowiecka uwarunkowane są koniecznością ochrony najcenniejszych elementów środowiska naturalnego miasta. Ochrona ta dotyczy następujących elementów środowiska:

1. Rezerwatu wodnego rzeki Rawki – zakazy wykonywania prac związanych z regulacją koryta rzeczno, eksploatacji kruszyw z dna i brzegów,

odprowadzania ścieków nieoczyszczonych i zmian stosunków wodnych oraz zabudowy terenów wyznaczonego pasa przywodnego.

2. Obszaru chronionego krajobrazu „Górnej Rawki” – utrzymanie właściwych proporcji terenów zurbanizowanych, uprzemysłowionych, rolniczych, leśnych, wód otwartych oraz terenów zielonych. Na terenie tym obowiązuje zakaz lokalizacji uciążliwych inwestycji, zmniejszania lesistości, nadmiernego obniżania wód gruntowych oraz lokalizacji ośrodków turystyczno – wypoczynkowych na terenach leśnych i w odległości mniejszej niż 100 m od brzegów rzek i zbiorników wodnych.
3. Obszaru chronionego wód powierzchniowych zbiornika Dolna – zakaz wprowadzania obiektów i urządzeń uciążliwych, eliminacja emisji zanieczyszczeń, zwalczanie źródeł hałasu, odsunięcie zabudowy od linii brzegowej i wprowadzenie pasa zieleni izolacyjnej w pasie przywodnym.
4. Obszarów ochrony zieleni rekreacyjnej i ochronnej – obejmują one podstawowe ciągi ekologiczne zieleni miejskiej w pasmach dolin rzek Rawki i Rylki, gdzie dominującą formą zagospodarowania będą tereny zadrzewione i zakrzaczone, ogrody działkowe i trwałe użytki zielone, parki miejskie i leśne, zbiorniki wodne, tereny wypoczynku i rekreacji.

III.4.2 Infrastruktura techniczna

III.4.2.1 System komunikacji

Ogółem na terenie miasta występuje sieć dróg o łącznej długości 43,86 km.

Tabela III.3. Stan techniczny ulic miasta Rawa Mazowiecka

Rodzaj nawierzchni	Długość w mb		
	drogi powiatowe	drogi gminne	ulice wewnętrzne
bitumiczne	19.940	7.511	0
betonowe	290	407	0
kostka betonowa	0	442	0
tluczniowe	350	170	0
gruntowe	1.680	11.981	1.089

Źródło: Urząd Miasta

Uwarunkowania związane z infrastrukturą komunikacyjną wynikają głównie z położenia Rawy Mazowieckiej na głównych szlakach komunikacyjnych Warszawa – Wrocław - Praga oraz Warszawa – Łódź. Układ komunikacyjny miasta został przedstawiony na rysunku III-8.

Rysunek III.8 Układ komunikacyjny miasta Rawa Mazowiecka

Źródło: Strony internetowe Urzędu Miasta <http://www.rawamazowiecka.pl/poloż.htm>

Położenie powoduje generowanie na terenie miasta dużego ruchu tranzytowego. W kierunku Warszawa – Katowice ruch odbywa się drogą krajową nr 8, otaczającą miasto od strony wschodniej. Istniejące na tej drodze węzły komunikacyjne kierują część ruchu w stronę Łodzi bezpośrednio poprzez teren miasta. Dodatkowo część ruchu kieruje się w stronę Skierniewic, Grójca oraz Nowego Miasta. W celu rozwiązania problemu przeprowadzenia ruchu zewnętrznego w kierunku Łodzi, realizowana jest budowa obwodnicy łączącej drogę nr 8 Warszawa – Katowice z drogą nr 72 w kierunku Łodzi. Jest to obecnie najważniejsza i najbardziej potrzebna z punktu widzenia układu komunikacyjnego miasta inwestycja drogowa. Pozwoli ona na odciążenie ulic miejskich z ruchu tranzytowego w kierunku Łodzi, jej budowa współfinansowana jest ze środków funduszu Phare.

W zakresie pozostałych uwarunkowań komunikacyjnych miasta można wymienić następujące potrzeby w zakresie układu komunikacyjnego:

- zapewnienie dogodnych połączeń dla ruchu wewnętrznego pomiędzy śródmieściem, dzielnicą północną i dzielnicami południowymi,
- ukształtowanie nowej osi komunikacyjno – usługowej miasta,
- utworzenie strefy ruchu uspokojonego w obrębie najcenniejszego kulturowo obszaru śródmieścia,
- realizację dodatkowych połączeń pomiędzy istniejącymi obszarami urbanistycznymi na kierunku wschód – zachód.

III.4.2.2 Gospodarka wodno – ściekowa

Miasto Rawa Mazowiecka posiada sieć wodociagową, zaopatrującą w wodę mieszkańców oraz podmioty gospodarcze działające na terenie miasta. Ścieki odprowadzane są systemem kanalizacji do oczyszczalni zlokalizowanej na północ od miasta. Poziom zwodociagowania wynosi 87%, a skanalizowania 86%. W poniższej tabeli przedstawiona została ilość osób oraz podmiotów korzystających z sieci wodociagowej i kanalizacyjnej w Rawie Mazowieckiej.

Tabela III.4. Liczba dostawców ścieków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej i wodociagowej

Liczba użytkowników	Sieć kanalizacyjna	Sieć wodociagowa	Udział odbiorców wody nie podłączonych do kanalizacji
Liczba obecnie podłączonych podmiotów gospodarczych	181	178	-
Liczba obecnie podłączonych instytucji	26	28	92,8%
Liczba obecnie podłączonych gospodarstw domowych*	1 059	1568	67,5%
Liczba obecnie podłączonych mieszkańców	16 000	16 400	97,5%

* jako przyłącze do pojedynczego gospodarstwo traktowane są również przyłącza do budynków wielorodzinnych
Źródło: Zakład Gospodarki Komunalnej w Rawie Mazowieckiej

III.4.2.2.1 Sieć wodociagowa i ujęcia wody

Obecnie miasto Rawa Mazowiecka zaopatrywane jest w wodę z dwóch ujęć wody: Boguszyce oraz Tatar.

Ujęcie Boguszyce – zlokalizowane na lewym brzegu rzeki Rawki, obejmuje trzy studnie głębinowe, z których obecnie eksploatowane dwie o głębokości 120 i 121 m pokrywają ok. 70% zapotrzebowania na wodę w mieście. Woda ujmowana jest z

utworów górnourajskich. Maksymalna wydajność ujęcia wynosi $Q_{\max.h.} = 350 \text{ m}^3/\text{h}$. Z ujęcia w Boguszycach woda dostarczana jest do Stacji Uzdatniania Wody Kolejowa. Dodatkowo do SUW przy ul. Kolejowej może zostać przyłączony otwór odwiercony na gruntach miejskich przy ul. Jeżowskiej, którego zasoby eksploatacyjne wynoszą $50 \text{ m}^3/\text{h}$. Obecnie w trakcie przygotowania jest inwestycja współfinansowana z funduszu ERDF, polegająca na modernizacji SUW, umożliwiającej zwiększenie wydajności stacji o $200 \text{ m}^3/\text{h}$, tj. do poziomu $400 \text{ m}^3/\text{h}$ oraz pełne wykorzystanie możliwości ujęcia, zabezpieczając w całości zapotrzebowanie na wodę zgłaszane przez mieszkańców oraz rozwijający się przemysł, jak również możliwość dostarczenia wody do odległych części miasta.

Ujęcie Tatar – zlokalizowane na prawym brzegu rzeki Rawki, obejmuje jedną studnię głębinową o głębokości 52 m, z której możliwy jest pobór wody w maksymalnej ilości $Q_{\max.h.} = 102 \text{ m}^3/\text{h}$. Przy ujęciu Tatar zlokalizowana jest druga stacja uzdatniania wody o wydajności maksymalnej $102 \text{ m}^3/\text{h}$ i wydajności eksploatacyjnej $50 \text{ m}^3/\text{h}$, co jest spowodowane zbyt małą (Dn 150) średnicą magistrali przesyłowej, która jest przewidywana do przebudowy w przyszłości.

Oprócz w/w ujęć na terenie miasta znajdują się jeszcze dwa ujęcia wody: na terenie byłych zakładów mięsnych o zasobach eksploatacyjnych $100 \text{ m}^3/\text{h}$ oraz ujęcie firmy „BONETTI” Sp. z o.o. o zasobach $66 \text{ m}^3/\text{h}$.

W tabeli III-5 zostały przedstawione najważniejsze informacje dotyczące sieci wodociągowej w mieście Rawa Mazowiecka.

Tabela III.5. Parametry sieci wodociągowej w Rawie Mazowieckiej

Długość sieci wodociągowej ogółem	36 600 m
Poziom zwodociągowania	87 %
Istniejące sieci wodociągowe	$\varnothing 90 \text{ mm} - 399 \text{ mm}$ 12 000 m – żeliwo 10 500 m – azbesto-cement 14 100 m - PVC
Wiek istniejących sieci wodociagowych:	
poniżej 10 lat	61%
11 – 20 lat	16%
21 – 30	12%
ponad 31	11%

Źródło: Zakład Gospodarki Komunalnej w Rawie Mazowieckiej

Właściwości wody surowej (stężenie jonów żelaza, manganu, amoniaku, mętność i barwa), charakteryzują się pewnymi wahaniami podstawowych parametrów

fizykochemicznych. Wykazują to także wieloletnie zbiorcze analizy parametrów wody surowej. Woda surowa poddawana jest jednak procesowi uzdatniania, dzięki czemu odpowiada wymaganym normom dla wody przeznaczonej do spożycia. Obecnie problemem jest jedynie zbyt wysoka zawartość manganu. Problem ten jednak zostanie rozwiązany dzięki prowadzonej modernizacji Stacji Uzdatniania Wody Kolejowa.

III.4.2.2.2 Sieć kanalizacyjna i oczyszczalnia ścieków

Ścieki z terenu miasta Rawa Mazowiecka odbierane są od mieszkańców oraz od przedsiębiorstw poprzez system kanalizacji sanitarnej. W tabeli III-6 przedstawione zostały podstawowe informacje dotyczące sieci kanalizacji sanitarnej w Rawie Mazowieckiej.

Tabela III.6. Parametry sieci kanalizacyjnej w Rawie Mazowieckiej

Długość sieci kanalizacyjnej:	
- kanały grawitacyjne	30 600 m
- kanały tłoczne	374 m
- przepompownie	1 centralna + sieciowe
poziom skanalizowania	86%
rezerwa przepustowości istniejącej sieci	100%
Istniejące sieci kanalizacyjne	Ø 200 mm – 800 mm 15 000 m – kamionka 15 600 m - PVC
Wiek istniejących sieci kanalizacyjnych:	
• poniżej 10 lat	45%
• 11 - 20 lat	22%
• 21 – 30 lat	33%
• powyżej 31 lat	-

Źródło: Zakład Gospodarki Komunalnej w Rawie Mazowieckiej

Ścieki z terenu miasta kierowane są następnie na oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną na terenie gminy Rawa Mazowiecka na północ od miasta w Konopnicy - Żydomicach. Dostarczanie ścieków odbywa się w następujący sposób:

- poprzez przepompownię ścieków PŚi zlokalizowaną przy ul. Warszawskiej,
- poprzez przepompownię ścieków przy ul. Tatar,
- grawitacyjnie (przede wszystkim z osiedla mieszkaniowego Zamkowa Wola).

Oczyszczalnia ścieków przyjmuje ścieki komunalne z terenów miasta oraz gminy Rawa Mazowiecka. Ogółem liczba ludności zamieszkującej te tereny wynosi 26 831

mieszkańców (18 315 miasto Rawa M. oraz 8 516 gmina Rawa M.) Do systemu kanalizacji podłączonych jest ogółem 58,8% mieszkańców zamieszkujących te tereny, natomiast w samym mieście Rawa Mazowiecka poziom skanalizowania wynosi 86%.

Ogółem oczyszczalnia obsługuje ścieki od 21 035 RLM, przepustowość hydrauliczna oczyszczalni wykorzystywana jest obecnie w 20 – 30%. Podstawowe parametry oczyszczalni zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela III.7. Parametry oczyszczalni ścieków wg pozwolenia wodnoprawnego

Przepływ	Ilości
$Q_{sr.d.}$	7 000 m ³ /d
$Q_{max.d.}$	9 000 m ³ /d
$Q_{max.h.}$	450 m ³ /h

Źródło: Decyzja o pozwoleniu wodnoprawnym z dnia 30.12.2002

Oczyszczalnia pracuje w systemie mechaniczno-biologicznym i przyjmuje ścieki bytowo-gospodarcze (za wyjątkiem ścieków mleczarskich, które oczyszczane są we własnej zakładowej oczyszczalni ścieków typu MULTIBLOK) oraz ścieki dowożone taborem asenizacyjnym.

Obecnie oczyszczalnia nie spełnia wymogów posiadanego pozwolenia wodno – prawnego w zakresie jakości oczyszczanych ścieków. Nie wynika to jednak z nieprawidłowego przebiegu procesów technologicznych, a z powodu wtórnego zanieczyszczania ścieków oczyszczonych przepływających przez stawy stabilizacyjne. W związku z tym efekty przeprowadzonej w ostatnich latach modernizacji oczyszczalni pod kątem redukcji związków biogennych, nie są w pełni wykorzystywane. Parametry ścieków oczyszczonych zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela III.8. Parametry ścieków oczyszczonych w 2002 r.

Parametry	ścieki oczyszczone		
	Wartości rzeczywiste na wylocie do Rawki [mg/dm ³]	Wartości rzeczywiste przed stawami stabilizacyjnymi [mg/dm ³]	Wartości dopuszczalne wg. pozwolenia wodnoprawnego [mg/dm ³]
BZT ₅	18	14,6	15
ChZT	45,7	38,2	100
zawiesina ogólna	12,7	14,5	30
N ogólny	45,3	11,7	30
P ogólny	3,2	-	1,5

Źródło: Operat wodno-prawny na wprowadzanie ścieków oczyszczonych z oczyszczalni ścieków w Żydomicach do rzeki Rawki

Osady powstające w procesie oczyszczania ścieków są suszone na poletkach, a następnie przewożone na składowisko odpadów w Pukininie. Średnio w oczyszczalni ścieków powstają osady w ilości ok. 3 700 kg/d.

III.4.2.3 Gospodarka energetyczna

III.4.2.3.1 Zaopatrzenie w energię elektryczną

Główny punkt zasilania w energię elektryczną położony jest w północnej części miasta. Posiada on rezerwy mocy, umożliwiające rozbudowę sieci oraz dalsze zwiększanie liczby odbiorców energii. Na obszarze miasta występuje sieć elektroenergetyczna średniego napięcia ze stacjami transformatorowymi w dostatecznej gęstości. Sieć jest sukcesywnie rozbudowywana w miarę postępującej zabudowy. Można zatem stwierdzić, że zaopatrzenie w energię elektryczną nie stanowi problemu o decydującym znaczeniu dla rozwoju miasta. W poniższej tabeli przedstawiono ilość gospodarstw domowych – odbiorców energii elektrycznej oraz zużycie energii w gospodarstwach domowych.

Tabela III.9 Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w Rawie Mazowieckiej.

Wyszczególnienie	2001	2002	2003
Ilość gospodarstw domowych, odbiorców energii elektrycznej [szt.]	6 268	6 361	6 323
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych [MW*h]	10 142	10 160	10 265

Źródło: Dane GUS – Bank Danych Regionalnych

III.4.2.3.2 Zaopatrzenie w gaz

Sieć gazownicza obejmuje całe miasto, w 2003 r. w Rawie Mazowieckiej gaz dostarczany był do 2 850 gospodarstw domowych. Długość sieci gazowej oraz liczba odbiorców została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela III.10 Odbiorcy gazu i długość sieci gazowej w Rawie Mazowieckiej

Wyszczególnienie	2001	2002
Sieć gazowa długość czynnej sieci rozdzielczej [m]	24516	25239
Liczba odbiorców gazu (gospodarstwa domowe) [gosp.dom.]	2834	2840

Źródło: Dane GUS – Bank danych regionalnych

Miasto zaopatrywane jest z gazociągu wysokiego ciśnienia Warszawa – Katowice poprzez dwie stacje redukcyjne (Ø 250 mm), jedną usytuowaną we wsi Konopnica, drugą przy ulicy Krakowskiej na terenie miasta.

III.4.2.3.3 Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie miasta Rawa Mazowiecka znajduje się szereg kotłowni, a mianowicie:

- ⇒ osiedlowe,
- ⇒ przemysłowe i użyteczności publicznej,
- ⇒ indywidualne.

Kotłownie osiedlowe leżą w gestii Zakładu Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

- Osiedle „Solidarności” i Zwolińskiego o zapotrzebowaniu ciepła 6,73 MW jest zasilane w ciepło na c.o. i cwu z jednej kotłowni Nr 5.
- Osiedle „Zamkowa Wola” o zapotrzebowaniu ciepła 6,65 MW zasila 3 kotłowni:
- 1 kotłowni gazowo-olejowej i 2 kotłowni na miat węglowy Nr 4 i 5.
- Osiedle 9-go Maja o zapotrzebowaniu ciepła 1,42 MW zasilane jest z kotłowni węglowej na osiedlu 9 Maja.

Kotłownie ZEC-u są w stanie dostatecznym i dobrym. Dwie kotłownie są opalane gazem ziemnym wysokometanowym GZ-50). Jedna kotłownia na osiedlu 9 Maja opalana jest węglem (orzech). Dwie kotłownie na osiedlu Zamkowa Wola opalane są miałem węglowym. Są one wyposażone w odpylacze cyklonowe. Kotłownie opalane gazem i miałem węglowym posiadają uzdatnienie wody sieciowej. Nie posiada jej kotłownia 9 Maja opalana węglem.

Kotłownie przemysłowe i użyteczności publicznej

Na terenie miasta Rawa Mazowiecka jest 68 kotłowni opalanych węglem i 12 kotłowni opalanych gazem.

Kotłownie indywidualne

Na terenie miasta Rawa Mazowiecka ilość kotłowni indywidualnych w domkach jednorodzinnych ocenia się na ok. 1000 szt., w tym ok. 40% (371 szt.) opalane gazem.

Przeważająca większość kotłowni wyposażona jest w kotły żeliwne na węgiel gruby, orzech lub koks i ma charakter wbudowany. Kotłownie te nie są wyposażone w żadne urządzenia oczyszczania spalin i stanowią źródła uciążliwej, tzw. niskiej emisji. Dodatkowym ujemnym czynnikiem jest ich niska sprawność 0,5 – 0,55 zwiększająca zużycie paliwa, a więc i emisję zanieczyszczeń. Przy niskich obciążeniach w cieplejszych okresach sezonu grzewczego sprawność ta jeszcze się obniża zwiększając jednostkowe zużycie paliwa i odpowiednio emisję zanieczyszczeń. Stan techniczny kotłowni wbudowanych jest zaledwie dostateczny, nie są one w większości wyposażone w pomiary i urządzenia regulacyjne, poza pomiarem temperatury wody i ciśnienia. Nie posiadają również żadnego uzdatnienia wody obiegowej. Czynnikiem dodatnim ograniczającym emisję pyłu i SO₂ jest spalanie węgla dobrej jakości o niskiej zawartości siarki i popiołu.

Dwie kotłownie ZEC-u opalane miałem węglowym wyposażone są w cyklony ograniczające emisję pyłu, są to jednak urządzenia starszej generacji, których sprawność nie przekracza 80%. Dostosowanie tych kotłowni do nowych wymagań emisyjnych wymaga ich modernizacji i wymiany urządzeń odpylających, zmniejszenia zawartości siarki w paliwie do maks. 0,6% lub przebudowy na gaz. Pozostała kotłownia ZEC-u mają charakter wolnostojący i opalana są węglem grubym. Nie posiada ona żadnych urządzeń do oczyszczania spalin. Jej dostosowanie do wymagań ochrony środowiska wymagałoby głębokiej modernizacji lub przestawienia na paliwo ekologiczne – olej lub gaz.

Część lokali mieszkalnych ok. 1500 w budynkach w mieście opalanych jest piecami, stanowią one również źródło niskiej emisji zanieczyszczeń i wymagają sukcesywnej wymiany i zmiany paliwa.

Sieci ciepłne i węzły podłączeniowe

Sieci ciepłne są wyprowadzone do odbiorców zasilanych z osiedlowych kotłowni ZEC-u na osiedlach Solidarności, Zamkowa Wola i 9 Maja. Są one wykonane na parametry obliczeniowe 95/700 C oraz 120/75o, ułożone w kanałach podziemnych z izolacją podwieszoną rurociągów ciepłych. Dla kotłowni zasilających c.o. i c.w. Są to sieci 4-rurowe, a w wypadku zasilania tylko na c.o. sieci są 2-rurowe. Stan techniczny tych sieci wg. oceny ZEC-u (kontrolne odkrywki) jest dostateczny i jak dotychczas są one czasami źródłem awarii. Trzeba jednak liczyć się z tym, że sieci z kotłowni nie posiadającej uzdatniania wody sieciowej, mogą być zarastane kamieniem kotłowym i ich przekrój roboczy ulega zmniejszeniu powodując zwiększone opory hydrauliczne. Najbardziej zagrożone są sieci małych średnic, w których może dojść do całkowitego przerwania przepływu.

Obecne straty ciepła ocenia się na ok. 12%. Owe sieci (i wymieniane) powinny być budowane w technologii preizolowanej, cechującej się niższymi stratami ciepła, oraz niższymi kosztami budowy.

Straty wody sieciowej wynoszą obecnie ok. 1% natężenia przepływu, co mieści się w warunkach normowych, ale należy zmierzać do ich zmniejszenia drogą uszczelniania sieci i instalacji wewnętrznych, wymiany zużytych zaworów itp.

Sieć ciepłna jest na niskie parametry takie same, jak instalacje wewnętrzne c.o., węzły ciepłne mają więc charakter połączeń bezpośrednich z armaturą rozdzielająco-odcinającą. Liczniki ciepła są natomiast w kotłowniach ZEC-u. Nie zmodernizowane węzły nie należą do ZEC, lecz do właściciela budynków.

Modernizacja węzłów powinna zmierzać w kierunku wyposażenia ich w liczniki ciepła. Ponadto należy przewidywać zainstalowanie regulatorów pogodowych, celem umożliwienia racjonalnego użytkowania energii ciepłej. Instalacje wewnętrzne budynków powinny być wyregulowane hydraulicznie i sukcesywnie wyposażane w zawory termostaticzne.

III.4.2.4 Gospodarka odpadami

Według Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego, ilość odpadów komunalnych zebranych na terenie miasta Rawa Mazowiecka wyniosła w 2002 r. 6000 Mg, co daje w przeliczeniu na 1 mieszkańca 294 kg/rok.

Zorganizowanym systemem odbioru odpadów komunalnych objętych jest większość mieszkańców miasta. Odpady przewożone są na miejskie składowisko odpadów komunalnych położone na południowy wschód od miasta, na terenie gminy Rawa Mazowiecka, w miejscowości Pukinin, gdzie są unieszkodliwiane poprzez składowanie.

Okolo 40% mieszkańców Rawy Mazowieckiej objętych jest systemem selektywnej zbiórki odpadów. Na terenie miasta, głównie przy zabudowie wielorodzinnej i przy szkołach rozstawione są 33 zestawy do selektywnej zbiórki odpadów. Zestawy przystosowane są do gromadzenia szkła, makulatury i opakowań plastikowych typu PET. Selektywna zbiórka odpadów prowadzona jest od 2000 r. W roku 2003 zebrano łącznie 33,65 Mg wysegregowanych odpadów, z czego 10,6% stanowiła makulatura, 27,6% tworzywa sztuczne oraz 61,8% szkło.

Składowisko odpadów komunalnych w Pukininie, oprócz 18,5 tys. mieszkańców Rawy Mazowieckiej, obsługuje również mieszkańców gmin Rawa Mazowiecka oraz Regnów (w sumie 28 tys. mieszkańców). Składowisko nie posiada sztucznego uszczelnienia dna, drenażu ani instalacji odgazowującej. Teren składowiska obejmuje 7,65 ha, w tym teren do składowania odpadów to 4,88 ha. Składowisko podzielone jest na trzy kwatery o powierzchni 0,54 ha, 0,58 ha i 1,94 ha. Kwatera pierwsza była eksploatowana od 1993 r. do 30 kwietnia 1999 r. Od 1 maja 1999 r. eksploatowana jest druga kwatera. Przewidywany termin zapelnienia drugiej kwatery to rok 2005. Trzecia kwatera w chwili obecnej stanowi miejsce pozyskiwania ziemi.

III.4.3 Strefy przemysłowe

Ze strony miasta podejmowane są ustawiczne działania, zmierzające do zapewnienia korzystnych warunków dla inwestorów w zakresie udostępniania terenów inwestycyjnych. Zachętą dla inwestorów są tereny o ogólnej powierzchni ok. 90 ha, przeznaczone na rozwój przemysłu, w tym dwie strefy przemysłowe - Mszczonowska i Skierniewicka. Strefy przemysłowe oferują wolne tereny przeznaczone pod realizację inwestycji, budowę hal, biur, magazynów. W obu strefach dostępna jest podstawowa infrastruktura techniczna, jednak ze względu na dostępność mediów oraz położenie bezpośrednio przy drodze krajowej Warszawa – Wrocław, bardziej atrakcyjna z punktu widzenia inwestorów wydaje się strefa Mszczonowska.

Dodatkowo w granicach miasta w rejonie ulicy Reymonta i drogi nr 8 występują tereny inwestycyjne o powierzchni 91 ha będące własnością Powiatu Rawskiego. 15 ha z tego obszaru wchodzi w skład Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, w której inwestorzy mogą korzystać z ulg inwestycyjnych.

Ogromną zaletą lokalizacji stref przemysłowych w Rawie Mazowieckiej jest doskonała dostępność komunikacyjna (przez teren miasta lub w pobliżu jego granic przebiegają główne szlaki komunikacyjne północ - południe i wschód – zachód) oraz bliskość najważniejszych instytucji otoczenia biznesu, zlokalizowanych głównie w Warszawie i Łodzi. Temu celowi służyć również będzie, realizowany obecnie, projekt budowy drogi obwodowej miasta finansowany m.in. ze środków Programu Phare 2002.

Tabela III.11. Tereny przeznaczone na rozwój przemysłu w Rawie Mazowieckiej

	Obszar	Całkowity obszar w ha	Tereny miasta w ha
1.	Strefa Przemysłowo-Usługowa „Mszczonowska”	20	19
2.	Strefa Przemysłowo-Usługowa „Skierniewicka”	30	20
3.	Strefa Przemysłowo-Usługowa na skrzyżowaniu dróg: nr 8 i planowanej obwodnicy	35	5
4.	Strefa usług po południowej stronie obwodnicy	5	1
5.	Tereny inwestycyjne Powiatu Rawskiego	91	91

Źródło: Urząd Miasta w Rawie Mazowieckiej

Lokalizacja stref przemysłowych została przedstawiona na poniższym rysunku.

Rysunek III.9. Lokalizacja stref przemysłowych w Rawie Mazowieckiej

Źródło: Urząd Miasta Rawa Mazowiecka

Podstawowe informacje dotyczące infrastruktury dostępnej w poszczególnych strefach zostały przedstawione w tabeli III-12.

Tabela III.12. Infrastruktura dostępna na terenie stref przemysłowych.

Infrastruktura	Strefa Mszczonowska	Strefa Skłerniewicka
Powierzchnia [ha]	21	30
Oferta cenowa części gruntu [PLN/m ²]	30	20
Najbliższa autostrada [km]	50km - A1, 35km - A2	50km - A1, 35km - A2
Najbliższa droga krajowa [km]	0km - nr 8, 0km - nr 72	3km - nr 8, 1km - nr 72
Elektryczność	dostępna na miejscu	
dostępna wydajność [MW]	3	3
dostępne napięcie [kV]	15	15
Gaz	dostępny na miejscu	odległość do przyłącza 1,5 km
dostępna przepustowość [m ³ /h]	3000	600
ciśnienie [Mpa]	0,4	0,4
Woda	dostępna na miejscu	
przekrój rur [mm]	300	110
ciśnienie [Mpa]	0,52	0,52
Kanalizacja	dostępna na miejscu	
przekrój rur [mm]	300	200
Sieć telekomunikacyjna (telefon, ISDN, transmisja danych)	dostępna na miejscu	
czas oczekiwania na podłączenie [dni]	6	6

Źródło: Urząd Miasta Rawa Mazowiecka

III.4.4 Własność nieruchomości

Tabela III.13. Zestawienie mienia komunalnego miasta Rawa Mazowiecka (15.09.03 r.)

Wyszczególnienie	Ilość działek wg ewidencji	Powierzchnia w ha
Użytki rolne	14	10,1355
Grunty leśne	1	0,2309
Grunty zabudowane i zurbanizowane	1484	294,3075
Tereny mieszkaniowe	769	50,6373
zabudowa jednorodzinna	229	10,5140
zabudowa wielorodzinna spółdzielcza	163	27,8789
zabudowa wielorodzinna komunalna	36	7,0590
zabudowa wielorodzinna wspólnot mieszkaniowych	72	4,0840
zabudowane garażami	269	1,1014
Tereny przemysłowe	9	5,4224
Tereny zurbanizowane inne	177	59,3781
tereny usług w użytkowaniu jednostek spółdzielczych i prawnych	25	3,5700
tereny usług w użytkowaniu osób fizycznych	32	5,0991
tereny usług energetyki i telekomunikacji	31	0,9965
tereny usług komunalnych	61	38,4100
tereny oświaty i kultury	16	7,1896
tereny administracji miejskiej	11	1,2561
tereny cmentarzy	1	2,8568
Zurbanizowane tereny nie zabudowane – zasoby gruntów komunalnych	234	67,7054
tereny mieszkaniowo-usługowe	44	10,1550
tereny przemysłowe	60	33,6142
tereny inne	109	10,2778
tereny rolne do zabudowy na kierunek	21	13,6584
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	32	74,6675
tereny w użytkowaniu OSiR	11	49,9935
tereny w użytkowaniu RKS Mazovia	1	5,5876
tereny parków	6	4,7221
tereny ogródków działkowych	14	14,3643
Tereny komunikacyjne	263	36,4969
drogi publiczne	151	24,4175
drogi osiedlowe	26	4,4974
drogi gospodarcze	86	7,5819
Tereny różne	2	0,1235
Ogółem grupa	1501	304,7974

Źródło: UM Rawa Mazowiecka

III.4.5 Obiekty dziedzictwa kulturowego

Do najciekawszych zabytków kultury wpisanych do rejestru zabytków przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zaliczają się:

- ruiny Zamku Książąt Mazowieckich z XIV w.,
- zabytkowa willa z 1930 roku przy ul. Łowickiej – siedziba Muzeum Ziemi Rawskiej,

Zdjęcie III.1. Muzeum Ziemi Rawskiej

Źródło: Internet

- grodzisko wczesnośredniowieczne z XIII wieku zwane „Anielską Górą”,
- park miejski usytuowany nad rzeką Rawką z I połowy XIX w – uznawany był za jeden z piękniejszych parków w stylu angielskim na terenie Księstwa Warszawskiego,
- neoklasycystyczny ratusz z I połowy XIX wieku (dziś siedziba władz miasta),
- późnobarokowy kościół wraz z budynkiem dawnego kolegium jezuickiego,
- Kościół oo. Pasjonistów z końca XVIII w. wraz z klasztorem,
- Kościół ewangelicko – augsburski i szpital Św. Ducha z II połowy XIV w. wpisany na listę dziedzictwa kulturowego UNESCO.

III.4.6 Identyfikacja problemów

Miasto Rawa Mazowiecka - stolica powiatu rawskiego, położone jest we wschodniej części województwa łódzkiego na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych: Warszawa – Wrocław - Praga (droga krajowa nr 8) oraz Warszawa-Łódź (droga krajowa nr 72) nad rzeką Rawką będącą rezerwatem przyrody. Ze względu na atuty geograficzne oraz dostępność komunikacyjną miasto jest jednym z bardziej atrakcyjnych w województwie łódzkim miejsc do lokalizacji działalności gospodarczej. Świadczą o tym w pełni uzbrojone i wyposażone w media – oprócz wody - miejskie tereny przewidziane pod rozwój działalności gospodarczej - 90 ha: w szczególności strefa przemysłowa "Mszczonowska" – 20 ha, "Skierniewicka" - 30 ha, pozostałe tereny, o łącznej powierzchni 40ha, wymagają jeszcze znacznych nakładów inwestycyjnych.

W zakresie zagospodarowania przestrzennego sytuacja Rawy Mazowieckiej kształtuje się korzystnie dla możliwości rozwojowych miasta. Miasto posiada dużą rezerwę terenów inwestycyjnych, przeznaczonych na rozwój przemysłu oraz usług. Korzystne warunki ekonomiczne zachęcają przedsiębiorców do inwestowania na tych terenach. Istnieje jednak potrzeba rozbudowy podstawowej infrastruktury komunalnej.

W zakresie infrastruktury drogowej, konieczne jest ciągłe zwiększanie dostępności terenów inwestycyjnych poprzez budowę dróg łączących te tereny z układem komunikacyjnym regionu, w szczególności z przebiegającymi przez Rawę Mazowiecką głównymi drogami krajowymi. Dodatkowo, konieczne jest rozwiązanie występujących obecnie problemów komunikacyjnych na terenie osiedli mieszkaniowych miasta, gdzie nie występują drogi utwardzone. Sytuacja taka ma miejsce w południowej części miasta na osiedlach w pobliżu zbiornika wodnego Tatar. Wiąże się z tym dodatkowy problem odprowadzenia i oczyszczenia wód opadowych z przedmiotowych terenów. Obecnie przedostają się one do zbiornika Tatar, powodując jego zanieczyszczanie.

W zakresie gospodarki wodnej, konieczne jest zapewnienie dostępu mieszkańcom oraz przedsiębiorstw do podstawowych mediów – dostarczanie wody i odbiór ścieków. W zakresie dostępności do sieci wodociągowej realizowany jest I etap projektu „Modernizacja systemu zaopatrzenia Miasta Rawa Mazowiecka w wodę

pitną". Umożliwi on rozwiązanie występującego obecnie problemu zapewnienia oraz przesłania odpowiedniej ilości wody pitnej.

W zakresie gospodarki ściekowej konieczne jest rozwiązanie występującego obecnie problemu związanego z przekraczaniem dopuszczalnych i wymaganych prawem parametrów ścieków oczyszczonych, odprowadzanych z oczyszczalni ścieków obsługujących miasto Rawa Mazowiecka.

Celem działań w zakresie systemów ciepłowniczych jest zmniejszenie zużycia energii cieplnej i umożliwienie dostosowania poboru ciepła do indywidualnych wymagań. Projekt modernizacji uciepłownienia miasta Rawa Mazowiecka zakłada:

- podłączenie osiedla 9 – go Maja do kotłowni na osiedlu Solidarności nr 5.
- podłączenie budynków zasilanych dotychczas z kotłowni Zamkowa Wola nr 4 i 5 do kotłowni gazowo – olejowej na osiedlu Zamkowa Wola nr2.
- budowę - 30 stacji ciepłych na osiedlach: 9 Maja, Solidarności, Zamkowej Woli Nr 4.

W zakresie gospodarki odpadami, w najbliższych latach wystąpi problem związany z utylizacją odpadów powstających na terenie miasta. Pojemność istniejącego składowiska zostanie wkrótce całkowicie wykorzystana (przewiduje się, że nastąpi to w roku 2005) i konieczne będą nowe inwestycje w tym zakresie.

Oprócz konieczności rozbudowy infrastruktury technicznej miasta, należy zwrócić uwagę na konieczność poprawy stanu obiektów służących całej społeczności lokalnej miasta Rawa Mazowiecka. W tym zakresie najbardziej pilną potrzebą jest modernizacja Miejskiego Domu Kultury, który zajmuje się upowszechnianiem wśród mieszkańców amatorskich form działalności artystycznej (w budynku tym znajduje się również jedyne w mieście kino).

Pośród terenów inwestycyjnych, przy alei Konstytucji 3-ego Maja znajduje się obszar o powierzchni 1,4 ha, który władze miasta zamierzają przeznaczyć pod tereny handlu i usług. Teren ten nie jest zurbanizowany i nie jest wyposażony w żadne z dostępnych mediów. Położony jest przy pasie gruntu, na którym w roku 2005 rozpocznie się budowa drogi powiatowej łączącej ul. Reymonta z ulicą Zamkowa Wola (inwestorem budowy drogi jest Powiat Rawski). Obecnie funkcjonujące Targowisko Miejskie o powierzchni 0,5 ha, zlokalizowane w kwadracie ulic Krakowska, Mickiewicza, al. Konstytucji 3-ego Maja i Reymonta, z uwagi na dużą liczbę handlujących, okazuje się o wiele za małe. W dni targowe (wtorek i piątek)

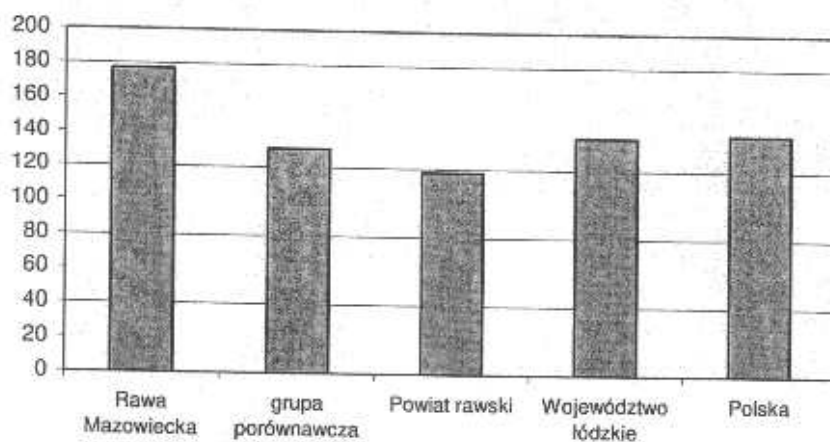
handlujący wystawiają swoje towary na chodnikach i parkingach ulic okalających plac handlowy. Powoduje to poważne utrudnienia w ruchu pieszym i kołowym, co ma ujemny wpływ na stan bezpieczeństwa ruchu drogowego w tym rejonie miasta. W tej sytuacji Miasto zdecydowało o organizacji terenu handlowo-usługowego dla drobnych przedsiębiorców bezpośrednio zainteresowanych inwestycją. W ten sposób nowopowstała infrastruktura przyczyni się do rozwoju przedsiębiorczości na terenie miasta Rawa Mazowiecka, eliminując jednocześnie bezpośrednie zagrożenia wynikające z sytuacji obecnej.

III.5 Gospodarka

III.5.1 Główni pracodawcy

W roku 2002 na terenie Rawy Mazowieckiej w systemie REGON zarejestrowanych było 2152 jednostki. W ciągu ostatnich lat można zauważyć systematyczny wzrost ilości przedsiębiorstw w mieście, w 2001 r. było ich 2 051, w 2000 r. – 1 995, a w 1999r. – 1 815. Miasto charakteryzuje się również ponadprzeciętnym, zarówno w skali województwa, jak i kraju, wskaźnikiem przedsiębiorczości. Ilość firm prywatnych przypadających na tysiąc mieszkańców wynosi 177, podczas, gdy średnia w grupie porównawczej to 131. Tak wysoki wskaźnik przedsiębiorczości, przedstawiony na rysunku III-10 potwierdza wysoki potencjał rozwojowy miasta i zainteresowanie jego mieszkańców tworzeniem nowych przedsiębiorstw i co się z tym wiąże nowych miejsc pracy.

Rysunek III.10. Liczba firm prywatnych na tysiąc osób w wieku produkcyjnym

grupa porównawcza – 44 gminy o zasobach powyżej średniej od 12 do 20 tys. mieszkańców

Źródło: Materiały porównawcze na podstawie danych GUS za 2003 r. – Centrum Badań Regionalnych

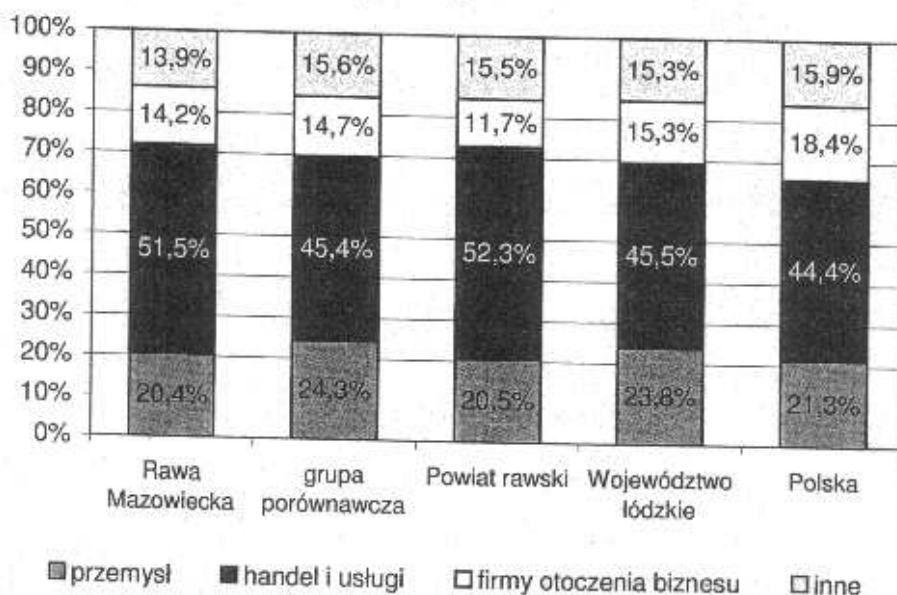
Obecnie największe zakłady działające na terenie miasta, zlokalizowane są w obrębie strefy przemysłowej „Mszczonowska”, są to:

- LOGIS S.A. – logistyka i sprzedaż samochodów – 60 zatrudnionych (zatrudnienie razem z klientami LOGIS S.A. – 680 osób),
- TP Internet Sp. z o.o. – usługi teleinformatyczne – 550 zatrudnionych, planowane zwiększenie zatrudnienia o 150 osób.
- Antares Sp. z o.o. – produkcja opakowań – 53 zatrudnionych planowane zwiększenie zatrudnienia o ok. 50 osób,
- Siódemka – branża transportowa, firma kurierska, przesyłki ekspresowe – ok. 70 zatrudnionych w centralnej sortowni w Rawie Mazowieckiej,
- Food Service Sp. z o.o. – ubojnia, ok 150 zatrudnionych

III.5.2 Struktura podstawowych branż na terenie miasta

Na terenie miasta i powiatu rawskiego najsilniej reprezentowany jest sektor małych i średnich przedsiębiorstw. Ponad połowa firm prowadzi działalność z zakresu handlu i usług (51%), ponad 20 % ma profil przemysłowy (dane: Centrum Badań Regionalnych).

Rysunek III.11. Struktura sektorowa przedsiębiorstw

grupa porównawcza – 44 gminy o zasobach powyżej średniej od 12 do 20 tys. mieszkańców

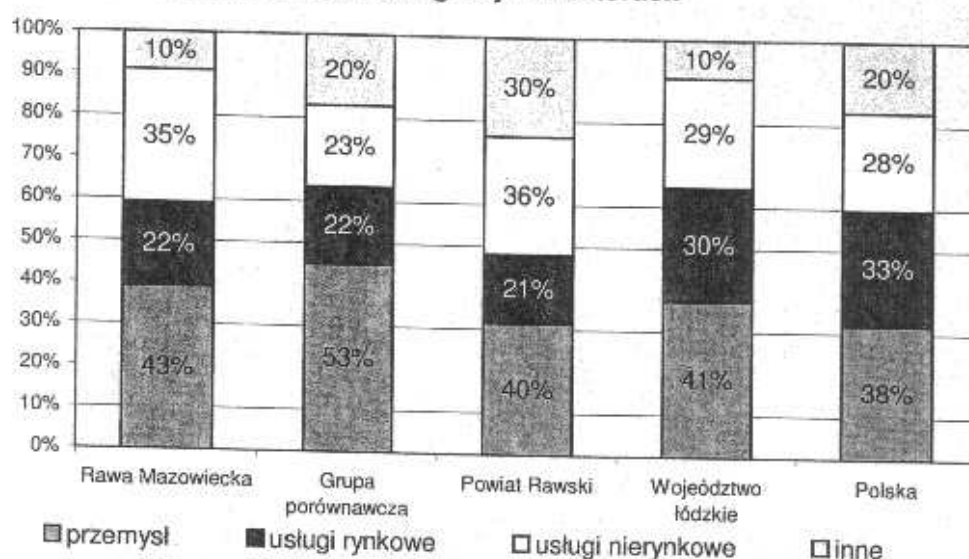
Źródło: Materiały porównawcze na podstawie danych GUS za 2003 r. – Centrum Badań Regionalnych

Tradycje gospodarcze miasta i regionu związane są z przemysłem spożywczym, zwłaszcza z przetwórstwem mięsa. Silnie reprezentowany jest też przemysł maszynowy i lekki. Istnieje ponadto duży potencjał produkcyjny, związany z wielohektarowymi gospodarstwami sadowniczymi oraz uprawami warzyw, występującymi na terenie powiatu rawskiego. Wiele zakładów przemysłowych powstało w Rawie Mazowieckiej w ostatnich latach. Do najbardziej znanych i aktywnych należą m.in. Metalbud, Eldam, Ivett, Maac, Dakota i wiele innych. Od kilku lat w Rawie Mazowieckiej obecny jest kapitał zagraniczny (belgijski, angielski, włoski). Firmy zachodnie należą do jednych z prężniej rozwijających się przedsiębiorstw w regionie.

III.5.3 Ilość osób zatrudnionych w danych sektorach

Na poniższym rysunku przedstawiona została struktura zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki w Rawie Mazowieckiej oraz jej porównanie ze strukturą występującą na innych obszarach.

Rysunek III.12 Zatrudnienie w poszczególnych sektorach

grupa porównawcza – 44 gminy o zasobach powyżej średniej od 12 do 20 tys. mieszkańców

* dotyczy tylko zatrudnionych w firmach liczących 10 pracowników lub więcej

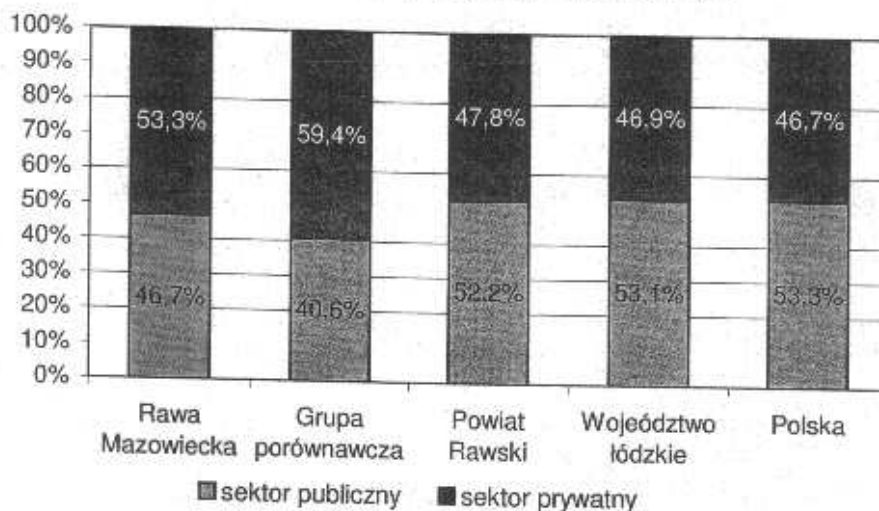
Źródło: Materiały porównawcze na podstawie danych GUS za 2003 r. – Centrum Badań Regionalnych

Największy udział w zatrudnieniu w Rawie Mazowieckiej ma przemysł, w którym pracuje 43% ludności. Jest to wartość wyższa niż średnia dla województwa oraz ogółem dla całego kraju. Spowodowane jest to zarówno atrakcyjnym położeniem, jak również dostępnością terenów inwestycyjnych, które umożliwiają lokalizację na

obszarze miasta różnorodnych zakładów przemysłowych. Inaczej niż w przypadku średniej krajowej kształtuje się natomiast poziom zatrudnienia w usługach. Na terenie Rawy Mazowieckiej występuje większe zatrudnienie w usługach nierynkowych, podczas gdy ogółem w kraju jest ono wyższe w usługach rynkowych.

Na poniższym rysunku przedstawiona została struktura zatrudnienia ludności w Rawie Mazowieckiej w podziale na zatrudnienie w sektorze publicznym i prywatnym. Większość mieszkańców miasta znajduje zatrudnienie w sektorze prywatnym. Jest to struktura odmienna niż ogółem dla całego kraju, gdzie ponad połowa osób pracuje w sektorze publicznym. Dane te potwierdzają wysoką atrakcyjność miasta pod względem lokowania różnorodnych inwestycji, które generują nowe miejsca pracy poza sektorem publicznym.

Rysunek III.13 Zatrudnienie w sektorach prywatnym i publicznym*

grupa porównawcza – 44 gminy o zasobach powyżej średniej od 12 do 20 tys. Mieszkańców

* dotyczy tylko zatrudnionych w firmach liczących 10 pracowników lub więcej

Źródło: Materiały porównawcze na podstawie danych GUS za 2003 r. – Centrum Badań Regionalnych

III.5.4 Warunki działalności na terenie specjalnych stref ekonomicznych

W granicach istniejącego w Rawie Mazowieckiej (w rejonie ulicy Reymonta i drogi nr 8) 15-to hektarowego fragmentu terenu inwestycyjnego wchodzącego w skład Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej inwestorzy mogą korzystać z ulg inwestycyjnych. Inwestorzy mogą skorzystać z obowiązujących tu preferencyjnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej. Przedsiębiorcy uprawnieni są do korzystania z pomocy publicznej:

- na wspieranie nowych inwestycji, otrzymując zwolnienie od podatku dochodowego do wysokości 50% wydatków inwestycyjnych,
- na tworzenie nowych miejsc pracy, otrzymując zwolnienie z podatku dochodowego do wysokości 50% dwuletnich kosztów pracy nowo zatrudnionych pracowników.

W przypadku małych i średnich przedsiębiorstw wskaźnik maksymalnej pomocy z obu tytułów podwyższa się do 65%. Warunkiem otrzymania powyższych przywilejów jest zainwestowanie określonej kwoty minimalnej oraz - w przypadku korzystania z pomocy na tworzenie nowych miejsc pracy - utrzymanie nowo utworzonych miejsc pracy przez okres przynajmniej 5 lat.

Ponadto inwestor w ŁSSE może liczyć na:

- możliwość zwolnienia z podatku od nieruchomości przez lokalne władze samorządowe,
- dofinansowanie z Urzędu Pracy na szkolenia pracowników oraz dofinansowanie wynagrodzeń dla absolwentów,
- skrócenie czasu oczekiwania na decyzję Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o zakupie nieruchomości przez cudzoziemców.

Powyższe zasady udzielania pomocy publicznej są zgodne z zasadami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Preferowane są następujące rodzaje działalności gospodarczej:

- przemysł chemiczny i farmaceutyczny,
- przemysł spożywczy,
- przemysł metalowy i precyzyjny,
- przemysł wytwarzający urządzenia dla ochrony środowiska,
- przemysł techniki medycznej,
- przemysł elektroniczny,
- przemysł opakowań,
- przemysł materiałów budowlanych,
- przemysł motoryzacyjny.

III.5.5 Podsumowanie

Region Rawy Mazowieckiej podlega procesom dynamicznego rozwoju gospodarczego. Przez lata ugruntowała się znacząca pozycja obszaru jako producenta wyrobów mięsnych i wędliniarskich oraz owoców i warzyw. Na terenie miasta silnie reprezentowany jest sektor przemysłu lekkiego.

Władze miasta starają się aktywizować sferę gospodarczą na terenie Rawy Mazowieckiej tworząc dogodne warunki dla potencjalnych inwestorów. System prerogatyw dla przedsiębiorców chcących tu zainwestować sprzyja rozwojowi sektora MSP. Wygospodarowane strefy przemysłowe miasta zostały wyposażone w niezbędną infrastrukturę techniczną. Miasto otwarte jest na oferty współpracy ze stron firm polskich i zagranicznych.

III.6 Sfera społeczna

III.6.1 Sytuacja demograficzna i społeczna terenu

Liczba mieszkańców Rawy Mazowieckiej w ostatnich latach została przedstawiona w poniższej tabeli.

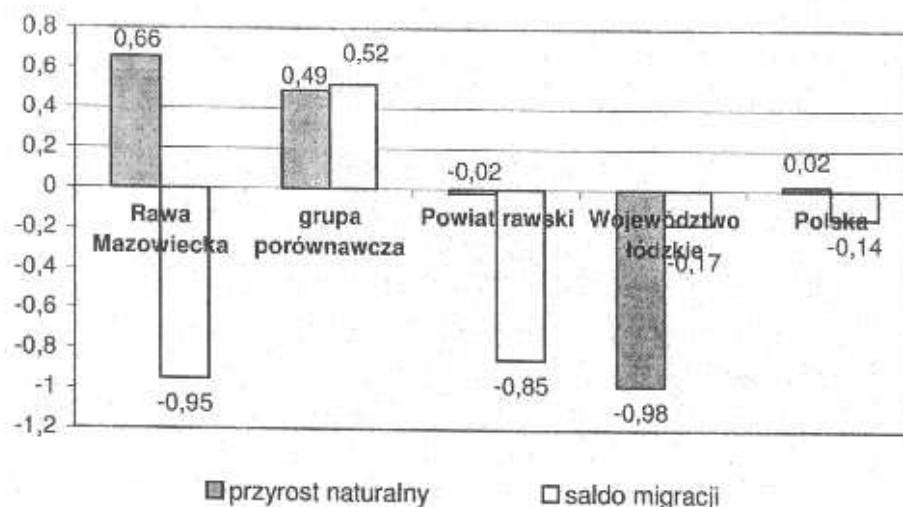
Tabela III.14. Liczba mieszkańców Rawy Mazowieckiej w latach 1999 - 2002

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Razem	18 461	18 444	18 416	18 396	18 307	18 315

Źródło: Dane UM

Można zauważyć systematyczny spadek liczby ludności spowodowany migracjami ludności, które pomimo utrzymującego się dodatniego przyrostu naturalnego powodują odpływ ludności do innych rejonów kraju. Na rysunku III-14 przedstawiono przyrost naturalny oraz saldo migracji w Rawie Mazowieckiej oraz wybranych rejonach kraju. Saldo migracji w Rawie Mazowieckiej jest, podobnie jak całym powiecie rawskim, ujemne.

Rysunek III.14. Porównanie przyrostu naturalnego i salda migracji w latach 2000 – 2002.

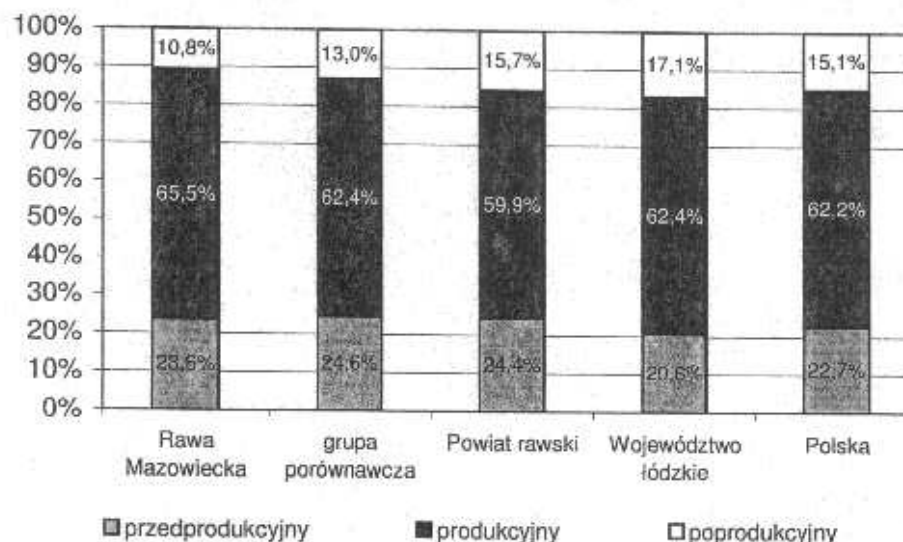

grupa porównawcza – 44 gminy o zasobach powyżej średniej od 12 do 20 tys. mieszkańców

Źródło: Materiały porównawcze na podstawie danych GUS za 2003 r. – Centrum Badań Regionalnych

Struktura wiekowa ludności Rawy Mazowieckiej została przedstawiona na poniższym rysunku, wskazuje ona na większe niż przeciętne ilości mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym, co może stanowić dodatkowy atut z punktu widzenia potencjalnych inwestorów poszukujących pracowników na terenie miasta.

Rysunek III.15. Struktura wiekowa ludności Rawy Mazowieckiej na tle województwa, kraju oraz porównywalnych miejscowości

grupa porównawcza – 44 gminy o zasobach powyżej średniej od 12 do 20 tys. mieszkańców

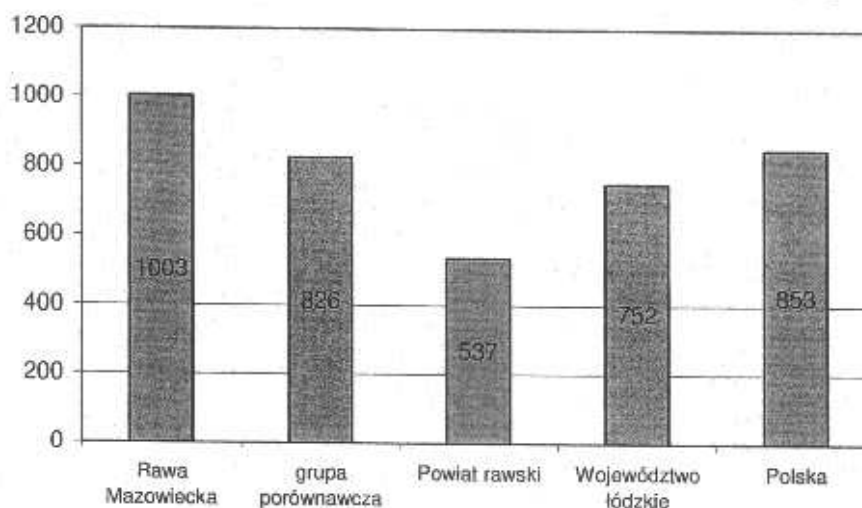
Źródło: Materiały porównawcze na podstawie danych GUS za 2003 r. – Centrum Badań Regionalnych

III.6.2 Warunki i jakość życia mieszkańców

Warunki i jakość życia mieszkańców zostały przedstawione z wykorzystaniem wskaźników statystycznych, przedstawiających sytuację w podstawowych dziedzinach życia społecznego: dochodach mieszkańców, dostępie do służby zdrowia, dostępie do edukacji, dostępie do kultury oraz dostępności obiektów sportowych i rekreacyjnych.

Poniższy rysunek przedstawia porównanie wysokości podatków od dochodów osobistych PIT, przypadających na jednego mieszkańca. Został on obliczony na podstawie udziałów miasta w podatkach skarbu państwa. W porównaniu ze średnią dla całego kraju oraz porównywalnymi miejscowościami, wysokość podatków PIT dla miasta Rawa Mazowiecka jest duża, co może świadczyć o wyższych niż przeciętne dochodach uzyskiwanych przez mieszkańców miasta.

Rysunek III.16. Podatek od dochodów osobistych (PIT) na 1 mieszkańca [PLN]

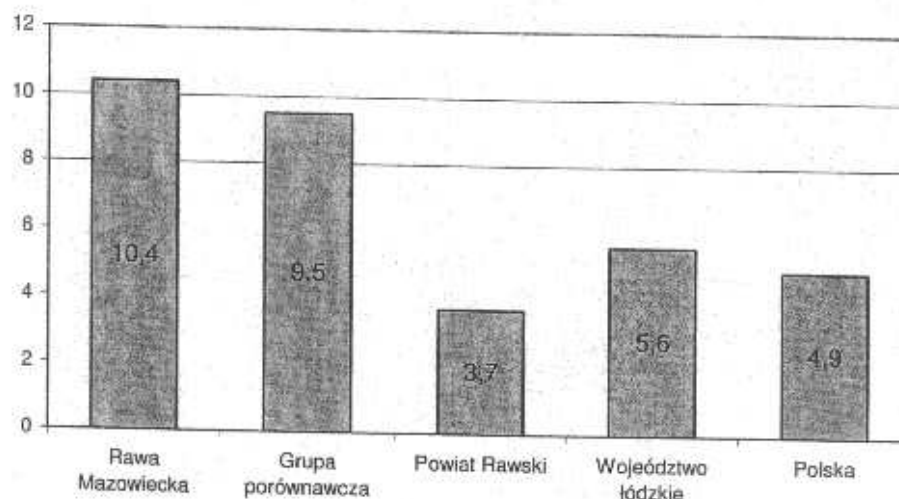
grupa porównawcza – 44 gminy o zasobach powyżej średniej od 12 do 20 tys. mieszkańców

Źródło: Materiały porównawcze na podstawie danych GUS za 2003 r. – Centrum Badań Regionalnych

Oprócz dochodów osiąganych przez mieszkańców, na jakość życia w mieście ma również wpływ stopień dostępności do podstawowej infrastruktury społecznej, jak ośrodki zdrowia, edukacji, itp. W Rawie Mazowieckiej funkcjonuje jeden Szpital Św. Ducha oraz 5 przychodni specjalistycznych. Na rysunku III-17, przedstawione zostało porównanie średniej ilości łóżek szpitalnych przypadających na jednego mieszkańca. Dla Rawy Mazowieckiej, wartość ta jest dużo wyższa od średniej krajowej i zbliżona do średniej dla grupy porównywalnych miejscowości. Tak wysoka ilość miejsc szpitalnych w porównaniu z liczbą mieszkańców, może być spowodowana faktem, iż

szpitale w miejscowościach porównywalnych z Rawą Mazowiecką, zazwyczaj obsługują także ludność zamieszkującą tereny powiatu poza granicami miasta. Tak więc, ilość miejsc szpitalnych w porównaniu do ilości mieszkańców samego miasta może być dużo wyższa niż dla terenu całego powiatu lub średniej krajowej.

Rysunek III.17 Łóżka szpitalne na 1000 mieszkańców

grupa porównawcza – 44 gminy o zasobach powyżej średniej od 12 do 20 tys. mieszkańców

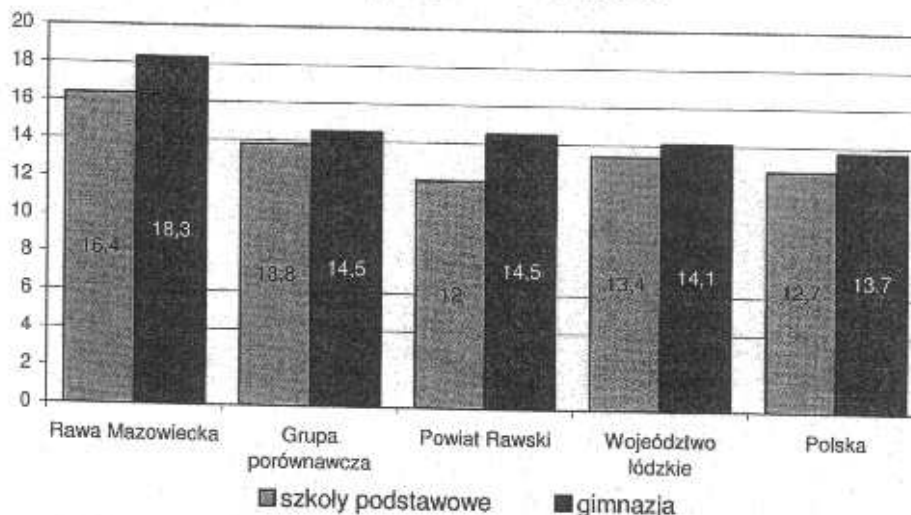
Źródło: Materiały porównawcze na podstawie danych GUS za 2003 r. – Centrum Badań Regionalnych

W zakresie dostępu do ośrodków edukacyjnych w Rawie Mazowieckiej funkcjonują następujące szkoły:

- 3 szkoły podstawowe
- specjalny ośrodek szkolno – wychowawczy
- 2 gimnazja
- 3 szkoły średnie, w tym:
 - Liceum Ogólnokształcące
 - Zespół Szkół - Centrum Edukacji Zawodowej i Ustawicznej
 - Zespół Szkół Rolniczych
- 3 szkoły niepubliczne, w tym:
 - Szkoły zaoczne ekonomiczne i handlowe "FORUM"
 - Prywatny Zespół Szkół Zawodowych dla Dorosłych
 - Technikum Zawodowe dla Dorosłych

Jako jeden ze wskaźników dostępności do ośrodków edukacji może posłużyć średnia liczba uczniów przypadająca na jednego nauczyciela, przedstawiony na rysunku III-18. Dla Rawy Mazowieckiej wskaźnik ten jest nieco niższy niż średnia krajowa oraz średnia dla porównywalnych miejscowości.

Rysunek III.18 Liczba uczniów na 1 pełny etat nauczyciela

grupa porównawcza – 44 gminy o zasobach powyżej średniej od 12 do 20 tys. mieszkańców

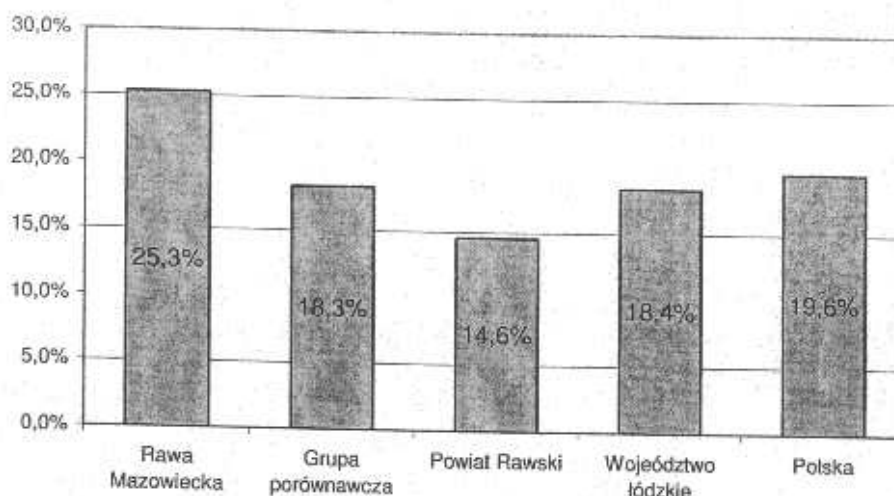
Źródło: Materiały porównawcze na podstawie danych GUS za 2003 r. – Centrum Badań Regionalnych

W zakresie instytucji kulturalnych, w Rawie Mazowieckiej funkcjonują następujące ośrodki:

- Muzeum Ziemi Rawskiej, gromadzące zabytki archeologiczne, etnograficzne, historyczne, sztuki, numizmaty oraz pamiątki związane z Rawą Mazowiecką i regionem rawskim,
- Miejska Biblioteka Publiczna,
- Miejski Dom Kultury, dysponujący salą widowiskową na 300 miejsc, będący organizatorem imprez o zasięgu ogólnopolskim jak: jedyny w Polsce plenerowy festiwal bluesowy Noc Bluesowa i Międzywojewódzki Przegląd Muzyki Młodzieżowej.

Jednym ze wskaźników określających dostęp mieszkańców do kultury może być ilość osób korzystająca z bibliotek publicznych. Dla Rawy Mazowieckiej wartość tego wskaźnika jest wyższa niż średnia krajowa oraz średnia dla porównywalnych miejscowości.

Rysunek III.19 Procent mieszkańców korzystających z bibliotek publicznych

grupa porównawcza – 44 gminy o zasobach powyżej średniej od 12 do 20 tys. mieszkańców

Źródło: Materiały porównawcze na podstawie danych GUS za 2003 r. – Centrum Badań Regionalnych

W Rawie Mazowieckiej funkcjonuje obecnie jedno kino zlokalizowane w Miejskim Domu Kultury. Podstawowe dane dotyczące liczby widzów oraz miejsc zostały przedstawione w poniższej tabeli, dotyczą one lat, w których w mieście funkcjonowały dwa kina, obecnie działa tylko jedno stanowiące własność gminy:

Tabela III.15 Kina w Rawie Mazowieckiej w latach 2001 - 2003

Wyszczególnienie	2001	2002	2003
Kina stałe miejsca na widowni, w tym	556	565	567
<i>kina stanowiące własność gminy</i>	300	300	300
Kina stałe seanse, w tym	665	626	392
<i>kina stanowiące własność gminy</i>	240	228	104
Kina stałe widzowie / osoba	16522	11989	6133
<i>kina stanowiące własność gminy</i>	5234	4324	1442

Źródło: Dane GUS – Bank danych regionalnych

W Rawie Mazowieckiej funkcjonują następujące obiekty sportowo-rekreacyjne:

- Ośrodek Sportu i Rekreacji im. Haliny Konopackiej, umożliwiający mieszkańcom dostęp do hali sportowej z boiskiem do piłki siatkowej i koszykowej, sauny, siłowni, stołów do tenisa oraz kortów tenisowych. W sezonie letnim w ramach ośrodka funkcjonuje również przystań wodna, oferująca dostęp do łodzi wiosłowych, kajaków, rowerów wodnych oraz łodzi żaglowych;

- Hala Sportowa, umożliwiająca dostęp do boiska pełnowymiarowego o nawierzchni monodflex, boiska do tenisa ziemnego, siłowni, sali fitness, aparatów do masażu mechanicznego, salki korekcyjnej oraz stołów do tenisa. Hala przystosowana jest dla osób niepełnosprawnych i pozbawiona jest barier architektonicznych;
- Stadion sportowy RKS „Mazovia” z boiskiem do piłki nożnej, bieżnią, trybunami i zapleczem szatniowo - sanitarnym.

Klub „Mazovia” jest powodem dumy mieszkańców miasta, gdyż istnieje nieprzerwanie od 1930 roku. Zawodnicy „Mazovii” wywalczyli wiele znamienitych trofeów. W klubie trenuje niespełna 250 osób w dwóch sekcjach sportowych:

I. Piłka siatkowa:

- dziewcząt – 4 grupy liczące 57 osób,
- chłopców – 3 grupy liczące 44 osoby;

II. Piłka nożna:

- grupa młodzieżowa – 130 osób,
- zespół seniorów – 17 osób.

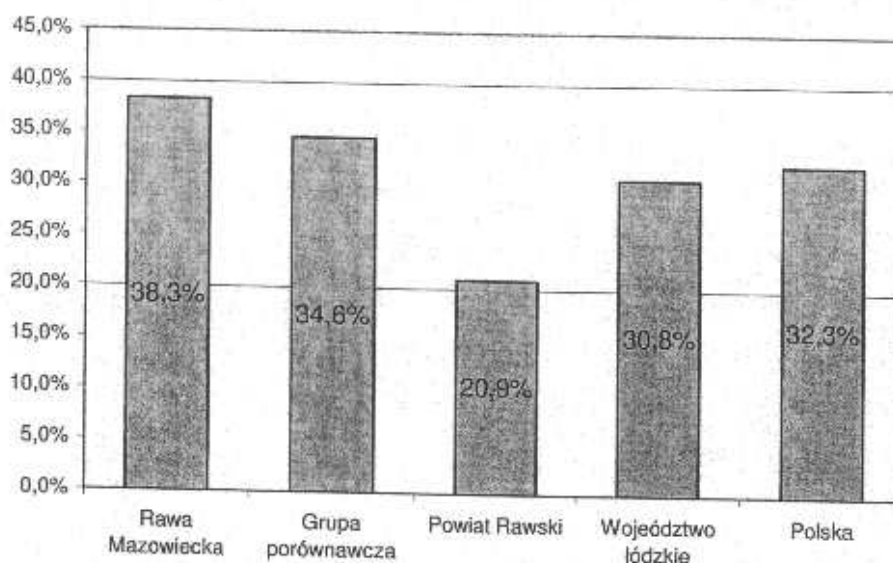
Ponadto w Rawie Mazowieckiej działają grupy sportowe:

- Rawski Klub Karate – 2 grupy młodzieży liczące 45 osób,
- UKS "Judo Rawa" – 2 grupy liczące 30 osób,
- UKS przy szkołach podstawowych – 5 grup liczących 78 osób,
- klub Strzelectwa Sportowego "RaviaLOK" skupiający: młodzież (22 osoby) i seniorów (13 osób).

III.6.3 Rynek pracy

Poniższy rysunek przedstawia procentowy udział zatrudnionych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym. Dla Rawy Mazowieckiej udział ten jest znacznie wyższy od wartości przeciętnych zarówno dla kraju, jak i grupy porównywalnych miejscowości. Dane te mogą potwierdzać zarówno wysoki poziom aktywności zawodowej mieszkańców miasta, jak również stosunkowo duże zapotrzebowanie na pracowników, zgłaszane przez przedsiębiorstwa działające na terenie miasta.

Rysunek III.20 Procent mieszkańców w wieku produkcyjnym zatrudnionych w mieście w 2003 r.*

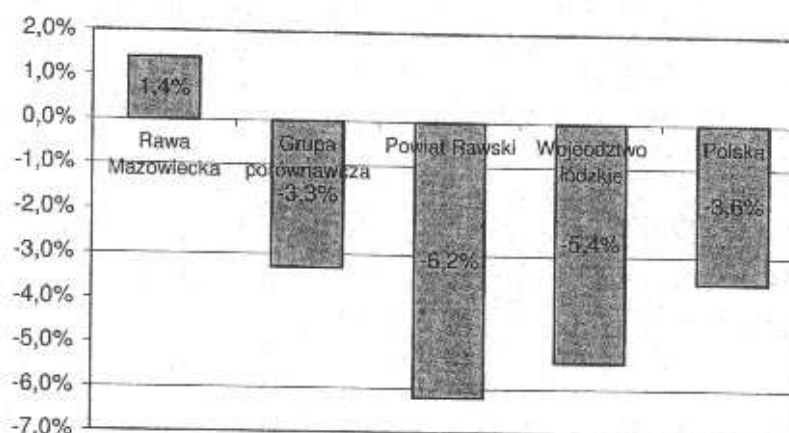

* dotyczy tylko zatrudnionych w firmach liczących 10 pracowników lub więcej

Źródło: Materiały porównawcze na podstawie danych GUS za 2003 r. – Centrum Badań Regionalnych

Kolejny rysunek przedstawia zmianę liczby zatrudnionych w ostatnich latach. W tym zakresie Rawa Mazowiecka również wykazuje bardzo dobre wyniki, gdyż w przeciwieństwie do ogólnej tendencji w kraju i porównywalnych miejscowościach nastąpił wzrost ilości zatrudnionych, co świadczy o bardzo dobrym wykorzystaniu potencjału rozwojowego i przyciągnięciu do miasta inwestycji generujących nowe miejsca pracy.

Rysunek III.21 Wzrost/spadek liczby mieszkańców zatrudnionych w 2003 r. w mieście w stosunku do 2001 r.*

* dotyczy tylko zatrudnionych w firmach liczących 10 pracowników lub więcej

Źródło: Materiały porównawcze na podstawie danych GUS za 2003 r. – Centrum Badań Regionalnych

Bezrobocie na terenie miasta jest porównywalne z bezrobociem na terenie powiatu rawskiego, które we wrześniu 2003 r. wynosiło 14,5%. Stopa bezrobocia w Rawie Mazowieckiej jest zdecydowanie niższa niż w całym województwie łódzkim (19,6%), jak również ogółem w Polsce (19,1%), co potwierdza przedstawioną wcześniej charakterystykę miasta Rawa Mazowiecka, jako atrakcyjnego miejsca lokowania nowych inwestycji oraz tworzenia nowych przedsiębiorstw.

Wśród ogólnej liczby 2.995 bezrobotnych w powiecie (wrzesień 2004 r.) niespełna połowę (46%) stanowiły kobiety. Niepełnosprawni bezrobotni to 101 osób. Prawo do zasiłku miało jedynie 228 pozostających bez pracy. Jednocześnie we wrześniu pojawiło się 156 nowych ofert pracy.

Wg danych dla miasta Rawa Mazowiecka (czerwiec 2004 r.) liczba bezrobotnych wynosiła ogółem 1.341 osób, z czego 895 w wieku 18 – 44 lata.

Zarówno miasto Rawa Mazowiecka, jak i powiat rawski dysponują młodą i coraz lepiej wykwalifikowaną kadrą pracowników. W aspekcie tworzenia nowych miejsc pracy, korzystnie przedstawia się struktura wiekowa bezrobotnych. Zdecydowaną większość potencjalnych pracowników stanowią bowiem osoby młode, w wieku 18 – 44 lata. Wśród bezrobotnych absolwentów większość posiada wykształcenie średnie zawodowe lub zasadnicze zawodowe

III.6.4 Identyfikacja problemów

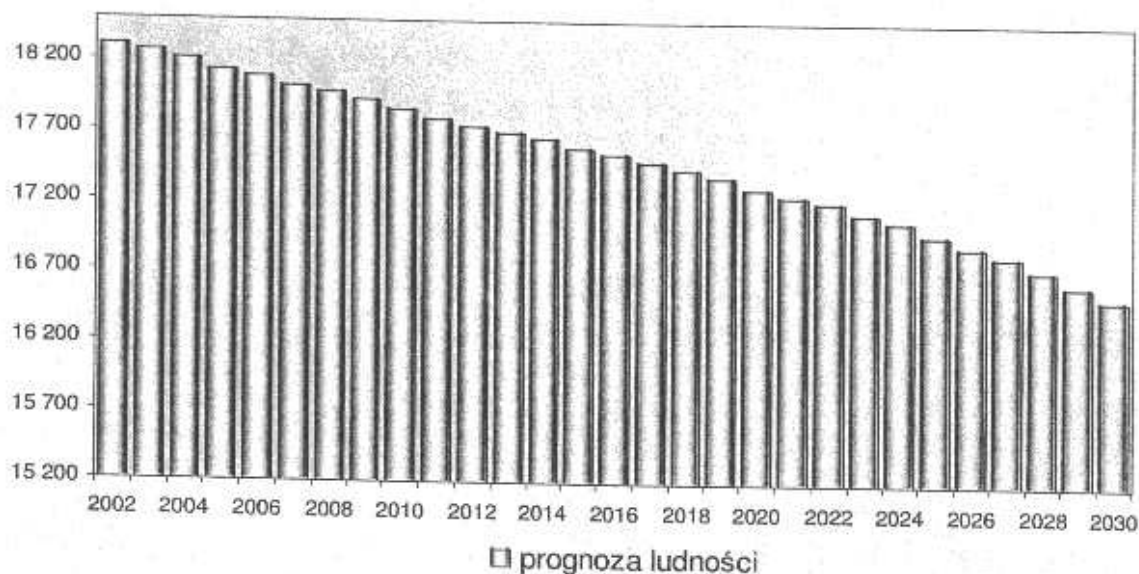
Wyniki analizy sfery społecznej miasta Rawa Mazowiecka na tle powiatu, województwa i kraju, a także grupy porównawczej wypadły pozytywnie. Pomyślnie kształtuje się struktura ludności według ekonomicznych grup wieku. W mieście przeważają osoby w wieku produkcyjnym. Ich odsetek przekracza także dla powiatu, województwa czy kraju. Jednocześnie udział w ogólnej liczbie ludności osób młodych – w wieku przedprodukcyjnych – zapewnia w przyszłości napływ nowej kadry pracowników.

Bezrobocie na terenie miasta jest niższe niż w całym województwie łódzkim oraz kraju. Miasto dysponuje coraz lepiej wykwalifikowaną grupą osób wkraczających w wiek produkcyjny.

Mieszkańcy Rawy Mazowieckiej uzyskują wyższe niż przeciętne dochody z pracy, ich stopa życiowa systematycznie wzrasta.

Wśród tendencji niepokojących w zakresie sfery społecznej należy wyróżnić mający miejsce od pewnego czasu spadek liczby mieszkańców miasta. Wykonana na podstawie założeń GUS prognoza liczby ludności Rawy Mazowieckiej do 2030 roku charakteryzuje się stałym spadkiem liczby mieszkańców miasta do ostatniego roku prognozy włącznie.

Wykres III.1. Prognoza liczby mieszkańców miasta Rawa Mazowiecka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prognozy GUS

Zgodnie z prognozą przewiduje się, że liczba ludności miasta w roku 2030 osiągnie poziom 16.543 osób. Tendencję spadkową potwierdzają rzeczywiste dane pozostające w dyspozycji Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka.

Tabela III.16. Rzeczywista liczba ludności miasta w latach 1999-2004

Rok	Ludność (osoby)
1999	18.461
2000	18.444
2001	18.416
2002	18.396
2003	18.307
2004*	18.315

* stan na 30.09.04r.

Źródło: UM Rawa Mazowiecka

Celem zapewnienia dodatniego salda migracji należy dołożyć wszelkich starań, aby uczynić miasto atrakcyjnym dla mieszkańców i przyjezdnych, zarówno pod względem gospodarczym, jak i społecznym czy turystyczno-rekreacyjnym i kulturalnym.

IV Zadania polegające na poprawie sytuacji na danym obszarze

IV.1 Lista zadań

Główne zadania związane z rozwojem miasta oraz poprawą sytuacji społeczno – gospodarczej miasta zostały przedstawione w „Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta Rawa Mazowiecka”. Jako nadrzędny cel wszystkich działań określony został „harmonijny rozwój społeczno – gospodarczy miasta, wykorzystujący miejscowe zasoby i walory oraz położenie w bliskiej odległości od aglomeracji warszawskiej i łódzkiej i przy drodze ekspresowej – dla zapewnienia optymalnych warunków życia mieszkańców”. Realizacja tego celu została założona poprzez następujące zadania:

- Rozwój funkcji ponadlokalnych, poprzez:
- Utworzenie silnego ośrodka administracji ponadlokalnej
- Rozwój szkolnictwa
- Rozwój bazy sportowej i rekreacji
- Rozwój specjalistycznych usług medycznych
- Rozwój instytucji kultury o znaczeniu ponadlokalnym
- Poprawa wizerunku miasta
- Aktywizacja gospodarki miasta
- Dostosowanie zarządzania miastem do warunków gospodarki rynkowej
- Pobudzanie sektora prywatnego, dążenie do zróżnicowania struktury gospodarki lokalnej,
- Dalsza restrukturyzacja gospodarki komunalnej,
- Działania na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych
- Poprawa warunków środowiska miejsca zamieszkania
- Poprawa warunków mieszkaniowych
- Poprawa dostępności i standardu usług dla ludności
- Poprawa stanu środowiska przyrodniczego
- Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom

W celu uszczegółowienia w/w celów i kierunków działania, w niektórych dziedzinach opracowane zostały dokumenty o charakterze programowym:

⇒ Program Ochrony Środowiska dla miasta Rawa Mazowiecka,

- ⇒ Plan gospodarki odpadami dla miasta Rawa Mazowiecka,
- ⇒ Program ucieplnienia miasta Rawa Mazowiecka,
- ⇒ Program zaopatrzenia miasta Rawa Mazowiecka w wodę,
- ⇒ Program kanalizacji sanitarnej,
- ⇒ Program kanalizacji deszczowej.

Dokumenty te zakładają dążenie do realizacji następujących zadań w sferze poprawy jakości środowiska:

W zakresie ochrony zasobów wodnych i jakości wód:

- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych (obszarów zurbanizowanych, poprzez:
 - rozbudowę sieci kanalizacyjnej na terenach zabudowy zwartej,
 - dostosowanie oczyszczalni ścieków do wymogów UE,
 - rozwiązanie problemu gospodarki ściekowej na terenach rozproszonych.
- Zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł przestrzennych trafiających do wód wraz ze spływami powierzchniowymi (z terenów zurbanizowanych – placów i dróg, z terenów rolnych oraz z terenów zabudowy rozproszonej nieskanalizowanej), poprzez:
 - ograniczenie spływu zanieczyszczeń azotanowych ze źródeł rolniczych,
 - ograniczenie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze spływu wód deszczowych.
- Retencjonowanie wody i ochrona przed powodzią, poprzez:
 - utrzymanie i odbudowę urządzeń i obiektów służących wyrównaniu przepływów i regulacji stosunków wodnych.

W zakresie ochrony gleb i gospodarki odpadami

- Ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko, poprzez:
 - objęcie wszystkich mieszkańców miasta Rawa Mazowiecka zorganizowanym systemem gospodarki odpadami,
 - zmniejszenie ilości odpadów opakowaniowych, biodegradowalnych, niebezpiecznych, wielkogabarytowych, budowlanych,

- Działania edukacyjne wspomagające prawidłowe postępowanie z odpadami
- Zorganizowanie obiektów czasowego przetrzymywania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, poprzez:
 - dostosowanie składowiska w Pukininie do aktualnych wymogów ochrony środowiska,
 - organizacja lokalnych punktów gromadzenia odpadów (LPGO) oraz odzysku odpadów komunalnych,
 - likwidacja zagrożeń środowiska powodowanych przez nielegalne składowanie odpadów.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego

- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z gospodarki komunalnej i przemysłu, poprzez:
 - ograniczanie emisji zanieczyszczeń do atmosfery przez jednostki organizacyjne mieszczące się na terenie miasta,
 - kontynuacja działań w celu ograniczenia niskiej emisji
- Poprawa stanu technicznego dróg i pojazdów

Działania w tym zakresie zostały przedstawione w punkcie „Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury”

W zakresie hałasu

- Ograniczenie hałasu na terenie miasta wokół głównych dróg

Działania w tym zakresie w przeważającej większości są zbieżne z przedstawionymi w punkcie „Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury”

W zakresie pola elektromagnetycznego

- Ograniczenie szkodliwego oddziaływania na środowisko i zdrowie ludzi pól elektromagnetycznych, przez uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obiektów emitujących pola elektromagnetyczne

Działania w tym zakresie nie są objęte Zintegrowanym Planem Operacyjnym Rozwoju Regionalnego

W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu

- Ochrona obszarów cennych przyrodniczo i ich racjonalne wykorzystanie, poprzez:
 - utrzymanie, bieżącą ochronę i odbudowę najcenniejszych obszarów i obiektów chronionych,
 - utrzymanie urozmaiconego krajobrazu rolniczego z gospodarstwami średniej wielkości oraz wsparcie form rolnictwa stosujących metody produkcji nie naruszającej równowagi przyrodniczej,
 - zalesianie obszarów o niskiej bonitacji gleb, znajdujących się na terenach cennych przyrodniczo,

W zakresie edukacji ekologicznej

- Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa
 - Działania zmierzające do podniesienia świadomości ekologicznej obywateli
 - Zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku oraz istotnych dla środowiska

V Realizacja zadań i projektów

Na podstawie przedstawionej w poprzednim rozdziale listy zadań przewidzianych do realizacji w celu poprawy sytuacji społeczno – gospodarczej miasta Rawa Mazowiecka, opracowana została lista projektów inwestycyjnych, za pomocą których odbywać się będzie realizacja w/w zadań. Uwzględnione zostały projekty zgodne z założeniami Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, przewidziane do współfinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekty zostały przedstawione w podziale na te przewidziane do realizacji w obecnym okresie programowania 2004 – 2006 oraz te, których realizacja przewidywana jest w późniejszych latach.

V.1 Planowane projekty i/lub zadania inwestycyjne w okresie 2004-2008;

Lp.	Nazwa zadania	okres realizacji	koszt zadania (PLN)					styczeń - czerwiec 2006	RAZEM
			2004	2005	2006	2007			
1	Modernizacja systemu zaopatrzenia miasta Rawa Mazowiecka w wodę pitną	2004-2005	3 910 000	1 930 000					5 840 000
2	Modernizacja Miejskiego Domu Kultury w Rawie Mazowieckiej	2004-2005	46 140	2 634 028					2 680 168
3	Kompleksowe przygotowanie terenu pod działalność handlową w Rawie Mazowieckiej	2004-2005	54 170	1 974 780					2 028 950
4	Budowa drogi do strefy przemysłowej "Skierniewicka" w Rawie Mazowieckiej	2004-2005	9 380	849 132					858 512
5	Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Rawie Mazowieckiej	2005	20 000	300 000					320 000
6	Termorenowacja Przedszkola nr 1 w Rawie Mazowieckiej	2005		402 310					402 310
7	Budowa ścieżki rowerowej w Rawie Mazowieckiej	2005		350 000					350 000
8	Budowa dróg osiedla Tatar w Rawie Mazowieckiej	2006-2013			1 000 000	500 000	500 000		2 000 000
9	Modernizacja Szkoły Podstawowej nr 1 w Rawie Mazowieckiej	2007				1 950 000			1 950 000
10	Termorenowacja Przedszkola nr 5 w Rawie Mazowieckiej	2007				500 000			500 000
11	Modernizacja Oczyszczalni ścieków dla Miasta Rawa Mazowiecka	2005		700 000					700 000

V.2 Planowane projekty i/lub zadania inwestycyjne w następnych latach – projekty długoterminowe

Na lata 2009-2013 przewidziano do realizacji zadania:

1. Budowa krytej pływalni,
2. Rewitalizacja Rynku Miasta,
3. Kompleksowe przygotowanie terenu inwestycyjnego za węzłem Biała w Rawie Mazowieckiej,
4. Zagospodarowanie terenu zamku.

VI Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie miasta

Niektóre z projektów realizowanych przez miasto Rawa Mazowiecka są powiązane z następującymi działaniami na terenie miasta, prowadzonymi jednak przez inne jednostki (powiat rawski, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad):

- Budowa obwodnicy miasta Rawa Mazowiecka – projekt ten jest realizowany ze środków GDDKiA przy współfinansowaniu z funduszu Phare. Obwodnica umożliwi połączenie drogi krajowej nr 8, prowadzącej od Warszawy z drogą wiodącą w kierunku Łodzi. Projekt jest powiązany ze wszystkimi projektami, mającymi za zadanie poprawę dostępu oraz wyposażenia terenów inwestycyjnych w mieście, gdyż trasa budowanej obwodnicy przebiega w pobliżu stref przemysłowych, co poprawia ich dostępność.
- Budowa drogi do powiatowych terenów inwestycyjnych Rawskiej Strefy Przedsiębiorczości – polega na stworzeniu możliwości dojazdu do strefy ekonomicznej. Projekt jest ściśle powiązany z innymi działaniami w sektorze inwestycji infrastrukturalnych mających na celu udostępnienie komunikacyjne nowych terenów inwestycyjnych przy jednoczesnej poprawie bezpieczeństwa komunikacyjnego w mieście Rawa Mazowiecka, poprzez wyprowadzenie z centrum miasta ruchu tranzytowego.

Jednocześnie przewidziany do realizacji w najbliższym okresie projekt polegający na budowie drogi do strefy przemysłowej „Skierniewicka” jest powiązany z innym, realizowanym przez Miasto projektem pn. „Modernizacja systemu zaopatrzenia miasta Rawa Mazowiecka w wodę pitną – etap I”, zakwalifikowanym do pomocy finansowej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody „Kolejowa” w Rawie Mazowieckiej wraz z przebudową magistrali przesyłowej wody na tereny przemysłowe miasta wraz z budową drogi dojazdowej do strefy przemysłowej „Skierniewicka” są elementami starań Miasta o zapewnienie kompleksowego zaopatrzenia terenów przedmiotowej strefy przemysłowej w niezbędną infrastrukturę techniczną. W wyniku realizacji inwestycji finansowanej z ERDF zwiększone zostanie bezpieczeństwo zaopatrzenia w wodę miasta i dwóch stref przemysłowych zlokalizowanych na jego terenie.

VII Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego

Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego powinna przynieść określone wskaźniki osiągnięć:

- Produktu – bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami - skwantyfikowany, który przełoży się na rezultaty;
- Rezultatu – korzyść, w miarę możliwości skwantyfikowana, jaka wyniknie dla beneficjenta bezpośrednio po zakończeniu projektu w związku ze zrealizowanymi działaniami, tj. dostarczonymi mu usługami/dostawami materialnymi/inwestycjami;
- Oddziaływania – długofalowe konsekwencje zrealizowanego produktu, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla beneficjentów końcowych.

Poniżej przedstawiono przykładowe wskaźniki osiągnięcia produktów, rezultatów i oddziaływania adekwatne dla projektów zaplanowanych do realizacji przez miasto Rawa Mazowiecka.

Tabela VII.1. Wskaźniki monitoringu osiągnięć PRL

Produkty	Jednostka miary
Długość nowobudowanych dróg gminnych/powiatowych	km
Długość nowobudowanych dróg gminnych/powiatowych z towarzyszącą kanalizacją teletechniczną	km
Liczba nowych obiektów infrastruktury drogowej	szt.
Długość zmodernizowanych dróg gminnych/powiatowych	km
Długość wybudowanych/utwardzonych poboczy	km
Liczba wybudowanych miejsc postojowych	szt.
Liczba wybudowanych zatok autobusowych	szt.
Długość wybudowanych chodników	km
Długość wybudowanych ścieżek rowerowych	km
Długość wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych	km
Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych,	szt.
Liczba wybudowanych przejść dla pieszych	szt.
Liczba wybudowanych sygnalizacji świetlnych	szt.
Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej	szt.
Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci rozdzielczej wodociągów	km
Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej	km
Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej	km
Długość wybudowanych/zmodernizowanych przyłączy	km

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA RAWA MAZOWIECKA

Liczba zbudowanych/zmodernizowanych przyłączy	szt.
Liczba wybudowanych/zmodernizowanych spalarni odpadów	szt.
Liczba projektów organizacji i wdrażania systemów selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu	szt.
Liczba projektów wdrażania systemowej gospodarki odpadami komunalnymi	szt.
Liczba wybudowanych/zmodernizowanych wysypisk śmieci	szt.
Powierzchnia wybudowanych/zmodernizowanych wysypisk śmieci	ha
Objętość wybudowanych/zmodernizowanych wysypisk śmieci	m ³
Liczba zakupionych pojemników do selektywnej zbiórki odpadów	szt.
Liczba zmodernizowanych systemów ciepłowniczych	szt.
Powierzchnia zmodernizowanej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej	m ²
Lokalne punkty informacji kulturalnej i turystycznej	szt.
Nowe miejsca noclegowe	szt.
Rezultaty	Jednostka miary
Powierzchnia terenów inwestycyjnych, które stały się dostępne w wyniku realizacji projektów	ha
Średni czas przejazdu między dwoma punktami sieci	min.
Nośność zmodernizowanych dróg	kN/oś
Przepustowość odciążonych dróg zdefiniowanych przez beneficjenta	%
Liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci wodociągowej	szt.
Długość sieci wodociągowej na terenie gminy	km
Powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci wodociągowej	ha
Liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej	szt.
Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy	km
Powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej	ha
Liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez wysypisko śmieci	szt.
Powierzchnia terenów inwestycyjnych objętych działaniem wysypiska śmieci	ha
Liczba gospodarstw domowych objętych programem selektywnej zbiórki odpadów	szt.
Ilość odpadów poddawanych segregacji	t/dzień
Ilość odpadów poddawanych recyklingowi	t/dzień
Liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki	szt.
Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów turystycznych i kulturalnych	szt.
Liczba osób korzystających z nowej bazy kulturalnej i turystycznej	osoby
Liczba pojemników stosowanych do selektywnej zbiórki odpadów	szt.
Oddziaływanie	Jednostka miary
Liczba pojazdów korzystających z drogi (w okresie 1 roku)	szt.

Liczba wypadków (w okresie 1 roku)	szt.
Zanieczyszczenie na obszarze oddziaływania inwestycji	%
Natężenie hałasu na obszarze oddziaływania inwestycji	%
Cena gruntów inwestycyjnych, które stały się lepiej dostępne (w okresie 2 lat)	tys. PLN
Liczba utworzonych miejsc pracy (w okresie 2 lat)	szt.
Liczba utworzonych przedsiębiorstw (w okresie 2 lat)	szt.
Liczba turystów na obszarze oddziaływania inwestycji (w okresie 1 roku)	osoby
Liczba wody konsumowanej (w okresie 1 roku)	m ³ /miesiąc
Ilość ścieków odprowadzonych/oczyszczonych (w okresie 1 roku)	m ³ /miesiąc
Ilość odpadów poddawanych segregacji (w okresie 1 roku)	t/miesiąc
Ilość odpadów poddawanych recyklingowi (w okresie 1 roku)	t/miesiąc
Liczba nielegalnych wysypisk śmieci zlikwidowanych (w okresie 2 lat)	szt.
Klasa czystości wód rzek wskazanych przez beneficjenta	klasa
Liczba pracujących w obszarze oddziaływania	osoby
Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej	osoby
Liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej	osoby
Liczba mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów	osoby
Liczba korzystających z nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki	osoby
Stale miejsca pracy w obszarze kultury i turystyki	szt.
Wielkość migracji w gminie	saldo

Źródło: Lista przykładowych wskaźników w ramach ZPORR

Zrealizowana na chwilę obecną dokumentacja, a w przypadku jej braku wstępne koncepcje pozwalają na skwantyfikowanie poniższych wskaźników osiągnięcia celów Planu Rozwoju Lokalnego:

– powierzchnia Miejskiego Domu Kultury poddana modernizacji	1844 m ²
– powierzchnia terenów kompleksowo uzbrojonych pod inwestycje	1,4 ha
– powierzchnia użytkowa przygotowanych terenów handlowych	486,9 m ²
– liczba obiektów użyteczności publ. poddanych termomodernizacji	5 szt.
– długość wybudowanych dróg	8447,9 mb
– długość wybudowanej kanalizacji deszczowej	3500 mb
– długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej	617 mb
– powierzchnia rewitalizacji	0,85 ha

**VIII Plan finansowy na lata 2004 – 2006 i na następne planowane lata
(fakultatywnie)**

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji	RAZEM	źródła finansowania				POZYCZKA WFOŚiGW / NFOŚiGW
				Budżet gminy	budżet państwa	Środki UE	Inne	
1	Modernizacja systemu zaopatrzenia miasta Rawa Mazowiecka w wodę pitną	2004-2005	5 840 000	1 630 000		4 210 000		
2	Modernizacja Miejskiego Domu Kultury w Rawie Mazowieckiej	2004-2005	2 680 168	609 544	86 868	1 983 756		
3	Kompleksowe przygotowanie terenu pod działalność handlową w Rawie Mazowieckiej	2004-2005	2 028 950	304 342	202 895	1 521 713		
4	Budowa drogi do strefy przemysłowej "Skierniewicka" w Rawie Mazowieckiej	2004-2005	858 512	132 602	85 401	640 509		
5	Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Rawie Mazowieckiej	2005	320 000	80 000		240 000		
6	Termorenowacja Przedszkola nr 1 w Rawie Mazowieckiej	2005	402 310	100 578		301 732		
7	Budowa ścieżki rowerowej w Rawie Mazowieckiej	2005	350 000	53 000	35 000	262 000		
8	Budowa dróg osiedla Tatar w Rawie Mazowieckiej	2006-2013	2 000 000			1 500 000		500 000
9	Modernizacja Szkoły Podstawowej nr 1 w Rawie Mazowieckiej	2007	1 950 000	488 000		1 462 000		
10	Termorenowacja Przedszkola nr 5 w Rawie Mazowieckiej	2007	500 000	75 000	50 000	375 000		
11	Modernizacja Oczyszczalni ścieków dla Miasta Rawa Mazowiecka	2005	700 000	175 000		525 000		

IX System wdrażania

Plan Rozwoju Lokalnego jest podstawą pozyskania i realizacji na terenie miasta inwestycji współfinansowanych z funduszy strukturalnych. Plan jest dokumentem oficjalnie zatwierdzonym przez Radę Miasta Rawa Mazowiecka. Opracowanie Planu Rozwoju Lokalnego pozwala na umieszczenie w nim projektów, jakie w perspektywie I okresu programowania 2004 - 2006 miasto zamierza realizować.

Proces wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego jest procesem kilkietapowym. Wdrażanie rozpoczyna się od przygotowania kompletnych wniosków projektów umieszczonych w zatwierdzonym Planie. Kompletność wniosku określają wytyczne zawarte w instrukcjach poszczególnych programów funduszy europejskich. Zakres informacji zawartych we wniosku projektu obejmuje informacje o zgłaszającym wniosek, informacje na temat projektu, planowane rezultaty i wydatki oraz wszystkie niezbędne dokumenty w formie załączników do wniosku. Skompletowany wniosek składany jest do instytucji odpowiedzialnej za wybór projektów w danym programie. Następnym etapem jest realizacja projektów zatwierdzonych do współfinansowania z funduszy strukturalnych zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym. Końcowym etapem wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego miasta Rawa Mazowiecka będzie ocena zamierzonych rezultatów poszczególnych projektów. Ocena przeprowadzana będzie przy pomocy wskaźników osiągnięć, opracowanych na potrzeby miasta.

Dzięki sformułowanym wskaźnikom można będzie stwierdzić, czy poszczególne projekty przyniosły zamierzone rezultaty, a zatem czy zostały zrealizowane zadania strategiczne – dziedziny priorytetowe sformułowane przez miasto Rawa Mazowiecka. Aby Plan mógł przynieść prognozowane efekty, konieczne jest sukcesywne wdrażanie, czuwanie nad realizacją i kontrolowanie przebiegu. W proces wdrażania Planu włączone będą bezpośrednio instytucje odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów zapisanych w dokumencie oraz odpowiednie komórki Urzędu Miasta, odpowiedzialne za koordynację i nadzór.

Dla prawidłowego przebiegu realizacji zapisów Planu Rozwoju Lokalnego pomocne jest powołanie stanowiska odpowiedzialnego za przygotowywanie kompletnej dokumentacji tworzącej wniosek o dofinansowanie poszczególnych inwestycji z funduszy strukturalnych.

X Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

X.1 System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania wiarygodnych informacji finansowych i statystycznych dotyczących wdrażania projektów, którego celem będzie zapewnienie zgodności realizacji projektów i programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami do jego realizacji. Polegał on będzie na obserwacji procesów rozwoju miasta Rawa Mazowiecka w celu możliwie szybkiego podejmowania działań, stanowiących reakcję na rozwój powyższych zjawisk.

Wydatkowanie funduszy publicznych, w tym także pochodzących ze źródeł zagranicznych, na działania wspierające rozwój regionalny i gospodarczy, wymaga stworzenia systemu instytucji i procedur, które zapewnią, że środki te będą wydatkowane efektywnie i oszczędnie. Elementem takiego systemu muszą być instrumenty służące do monitoringu i oceny zarówno konkretnych programów czy projektów, jak i szeroko rozumianej polityki regionalnej. Dlatego też system monitoringu musi opierać się na efektywnej sprawozdawczości. Muszą tu zostać konkretnie określone rodzaje potrzebnych raportów i ich częstotliwość, w zależności od analizowanej problematyki (w okresach półrocznych lub rocznych). Powstawać też muszą sprawozdania dotyczące ocen konkretnych programów będących podstawą rozwiązania zidentyfikowanych wcześniej problemów, ocen przeprowadzonych prac: przed rozpoczęciem programu, w jego trakcie i po jego zakończeniu.

Samorząd Miasta Rawa Mazowiecka odpowiada za kreowanie i realizację polityki rozwoju na poziomie gminy. Proponuje się więc, aby w oparciu o zaproponowane wskaźniki osiągnięć celu przygotowywane były kwartalne sprawozdania dotyczące stopnia realizacji podstawowych zadań Planu Rozwoju Lokalnego. Istotnym elementem monitoringu powinny być roczne sprawozdania składane pod ocenę Rady, dotyczące realizacji polityki regionalnej w zakresie głównych kierunków rozwoju. Materiał ten byłby dla władz miasta podstawą do okresowej oceny i ewentualnej aktualizacji priorytetów i celów rozwoju regionalnego.

Monitoring Planu Rozwoju Lokalnego jest elementem koniecznym w celu aktywnej realizacji zapisów dokumentu. Umożliwia on stwierdzenie, czy program jest prawidłowo realizowany oraz czy założenia, na których go oparto, nie uległy zmianie.

Pozwala poza tym na sprawne i elastyczne reagowanie na zmiany, ograniczając przy tym podejmowanie kroków intuicyjnych, czemu z kolei sprzyja brak właściwej informacji i analiz. Efektywny monitoring musi spełniać następujące wymagania:

- musi być oparty na ustalonych kryteriach, pozwalających na obiektywną ocenę realizacji programu i efektywności zastosowanych instrumentów rozwoju,
- musi dostarczać podstawy do podejmowania tak strategicznych, jak i bieżących operacyjnych decyzji - musi więc odpowiednio często i „wcześnie” informować o stanie jego realizacji.

Monitoring bieżącej realizacji Planu umożliwi porównywanie - w określonym przedziale czasu - rzeczywistych efektów z planami, co pozwala stwierdzić, czy procesy realizacji zmierzają w sposób optymalny do osiągnięcia założonych celów. Bazą będą tutaj podstawowe informacje o każdym aktualnie realizowanym przedsięwzięciu, jak: stopień zaawansowania inwestycji, ilość nowych oddanych obiektów, liczba przeszkolonych osób itp. Prawidłowy monitoring wymaga również gromadzenia, dysponowania i analizowania odpowiednich kategorii informacji, związanych tak ze wskaźnikami, jak i założeniami (baza informacyjna). Są to przykładowo:

- trendy rozwojowe w gospodarce - w ujęciu sektorowym,
- współczynniki ekonomiczne - krajowe, regionalne, lokalne,
- struktura wydatków i inwestycji,
- trendy demograficzne i inne.

Wdrażanie Planu Rozwoju Lokalnego będzie wspierać realizację zapisów Strategii Rozwoju Miasta, Strategii Rozwoju Województwa, Narodowego Planu Rozwoju. W całej rozpiętości odnosi się to również do wszystkich podstawowych priorytetów, a w szczególności do: rozbudowy i modernizacji infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów, wzmocnienia rozwoju zasobów ludzkich w regionach oraz rozwoju lokalnego.

O ile realizacja planu w okresie krótkoterminowym, lata 2004-2006 jest obecnie precyzyjne zaplanowania i konsekwentnie realizowana, to realizacja planu w okresie długoterminowym (2007 - 2013) jest elastyczna i podkreśla jego otwarty charakter, dostosowując się do zmieniających się warunków społecznych i gospodarczych, tak wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Szczególnej uwagi wymagać tu będą impulsy

wynikające z procesów integracyjnych z Unią Europejską. Powyższe jest ściśle związane z rozwojowym charakterem dokumentu, zakładającym jego okresowe aktualizowanie.

Monitoring wspomaga proces zarządzania pomocą finansową ze środków strukturalnych, uzyskaną na realizację projektów opisanych w PRL.

Monitorowanie projektów będzie przeprowadzane przy wykorzystaniu mierników ilościowych. Będą to wskaźniki:

- produktu - odnoszące się do rzeczowych efektów działalności i liczone w jednostkach materialnych,
- rezultatu - odpowiadające bezpośrednim efektom wynikającym z realizacji projektu,
- oddziaływania - obrazujące konsekwencje danego projektu wykraczające poza efekty dla bezpośrednich beneficjentów projektu.

Dzięki sformułowanym wskaźnikom można będzie stwierdzić, czy realizacja poszczególnych projektów przyniosła zamierzone rezultaty, a zatem czy zostały zrealizowane cele Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Rawa Mazowiecka.

X.2 Sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego

Ocena Planu Rozwoju Lokalnego dokonywana będzie w odniesieniu do kilku głównych obszarów określonych przez gminę:

- spójności wewnętrznej, w tym zidentyfikowanych problemów, wyznaczonych celów, priorytetów rozwojowych i projektów, systemu wdrażania i finansowania,
- spójności zewnętrznej proponowanych dziedzin strategicznych i projektów z dokumentami programowymi.

Szczegółowe wyniki oceny będą zawarte w corocznych raportach opracowanych przez Miasto Rawa Mazowiecka.

X.3 Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Ważnym, pozytywnym efektem opracowywania Planu Rozwoju Lokalnego było zainicjowanie współpracy między władzą lokalną, a mieszkańcami gminy.

Założono bowiem, że Plan ma wypracować formy i środki współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz rozwoju miasta Rawa Mazowiecka oraz stymulować spójność między działaniami sektorowo-branżowymi tych podmiotów.

Współpraca opierała się na konsultacjach władz ze społecznością lokalną, w skład której wchodziłi przedstawiciele sektora publicznego, prywatnego oraz organizacji pozarządowych. Rzeczowym efektem konsultacji społecznych było zatwierdzenie w drodze konsensusu listy projektów, będących podstawą Planu Rozwoju Lokalnego.

Zainicjowana współpraca władzy gminy ze społecznością lokalną będzie kontynuowana poprzez organizację systematycznych spotkań, na których prezentowane będą oceny wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego.

X.4 *Public Relations* Planu Rozwoju Lokalnego

Komunikacja społeczna Planu Rozwoju Lokalnego zapoczątkowana została w momencie rozpoczęcia prac nad powstaniem dokumentu. Współpraca z przedstawicielami społeczności lokalnej wiązała się z podjęciem rozmów na temat ustalenia wspólnej listy projektów przewidzianych przez Miasto do realizacji na najbliższe lata. Konsultacje społeczne dla potrzeb przygotowania Planu Rozwoju Lokalnego odbyły się w dniach 6 i 21 października 2004 roku. Wśród zgromadzonych przedstawicieli społeczności lokalnej obecni byli m.in.:

- Burmistrz Miasta,
- Zastępca burmistrza,
- Naczelnik Wydziału Gospodarki Terenami,
- Przewodniczący Rady Miasta,
- Dyrektor Zakładu Gospodarki Komunalnej,
- Naczelnik Wydziału Rozwoju Gospodarczego, Promocji i Integracji Europejskiej,
- Radni Miasta.

Po rozpatrzeniu potrzeb i możliwości realizacyjnych ustalona została wspólna lista projektów inwestycyjnych na lata 2004-2008. W oparciu o sporządzoną listę powstał Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Rawa Mazowiecka. Uchwalony przez Radę Miasta dokument zostanie rozpowszechniony drogą internetową. Będzie również dostępny do wglądu w wersji papierowej w Urzędzie Miasta Rawa Mazowiecka przy Placu Józefa Piłsudskiego 5. Dopuszcza się wprowadzanie zmian w Planie zgodnie z aktualnymi trendami rozwojowymi i bieżącymi potrzebami mieszkańców.